

Praktijkgericht onderzoek

Van communicatie naar ouderparticipatie!

Een onderzoek naar interculturele communicatie tussen ouders, leerkrachten en school op de OBO Wezerdreef.

Naam: Dennis de Vries

dennis.devries@student.fontys.nl

Studentnummer: 2214111

Aantal woorden: 10.973

Onderzoeksbegeleider: Willem de Vlaming

Inhoud

Samenvatting	9
1. Aanleiding en probleemstelling	10
- De context van het onderzoek	10
- De probleemstelling	10
- Een korte omschrijving van mijn rol binnen het onderzoek.	11
- De kernbegrippen	11
- De onderzoeksvraag en deelvragen.	11
2. Theoretisch kader	12
- Ouderbetrokkenheid, ouderparticipatie of partnerschap?	12
- (Interculturele) communicatie	13
- Beeldvorming	13
- Modellen voor interculturele communicatie	15
- Het TOPOI-model	16
3. Onderzoeksmethodologie	17
- Doelstelling	17
- Onderzoeksparadigma	17
- Deelnemers en onderzoeksmethoden	17
- Data verzameling en analyse	18
- Ethische aspecten	19
- De onderzoeksresultaten	20
4. Data-analyse en resultaten	21
- Open coderen	21
- Axiaal coderen	21
- Selectief coderen	22
- Terugkoppeling vanuit de focusgroep	24
5. Beantwoording van de onderzoeksvraag; conclusies en discussie	26
- Deelvraag 1	26
- Deelvraag 2	28
- Deelvraag 3	30
- Hoofdvraag	31
- Discussie	31
Evaluatie en reflectie	33
Literatuurlijst	38
Bijlage 1: Vragenlijst semi-gestructureerd interview	40
Bijlage 2: Onderzoekslogboek	43
Bijlage 3: Feedback CF's en aanpassingen onderzoeksverslag	48
Bijlage 4: Uitwerking semi-gestructureerd interview leerkracht	51
Bijlage 5: Mailcontact met Edwin Hoffman	62

Samenvatting

Dit onderzoek gaat over de communicatie vanuit school naar allochtone ouders van leerlingen in een achterstandswijk. Het lijkt alsof er op mijn school een lage ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie is. Het is de vraag of dit echt zo is; of dat er wellicht een probleem in de communicatie speelt. Ik zal dan ook een antwoord geven op de volgende onderzoeksvraag en deelvragen:

Waarom moet de communicatie van school (leerkrachten) met ouders op deze school voldoen wil het een bijdrage leveren aan het vergroten van de ouderparticipatie?

- Welke verwachtingen hebben ouders van communicatie als het tot doel heeft het vergroten van de ouderparticipatie?
- Welke eisen stellen ouders en leerkrachten aan communicatie om vanuit hun perspectief hun ideaal van ouderparticipatie te vergroten?
- Welke beeldvormingfactoren zijn van invloed op de communicatie tussen ouders en leerkrachten bij ons op school?

Dit onderzoek gaat over en met mensen; ik heb dan ook voor een kwalitatieve benadering gekozen. Om mijn onderzoeksvraag en deelvragen te beantwoorden maak ik in dit onderzoek gebruik van het werken met een focusgroep van leerkrachten en van semi-gestructureerde interviews met ouders en leerkrachten.

Vanuit de data blijkt dat ouders wel degelijk bereid zijn tot ouderparticipatie en dat ouders ook betrokken zijn bij het leren van hun kind. Het is voor ouders echter niet altijd duidelijk wat school of de leerkracht van ze verwacht met betrekking tot ouderbetrokkenheid/participatie. Ook is het voor ouders belangrijk dat er een vertrouwensband met de leerkracht ontwikkeld wordt zodat er een basis om te communiceren ontstaat.

1 Aanleiding en probleemstelling

De context van het onderzoek.

Ik ben sinds enkele jaren werkzaam op de OBS Overvecht (OBO); in de wijk Overvecht in Utrecht. De wijk Overvecht is een achterstandswijk met veel inwoners van Marokkaanse afkomst. Op mijn locatie, de Wezerdreef, is dit niet anders. De OBO maakt een duidelijke keuze voor waar wij als school voor willen staan binnen onze context. Alles binnen ons onderwijs is terug te voeren op 2 pijlers:

1) Het schoolse leren

Het schoolse leren: nadruk op basale vaardigheden als taal, rekenen en spelling.

2) Het sociale en emotionele leren

Het sociale en emotionele leren: de vaardigheden die je nodig hebt om goed te kunnen leren, en om in de samenleving goed te kunnen functioneren.

Pameijer en Van Beukering (2008) geven al aan dat binnen het handelingsgericht werken de ouders als expert een belangrijke schakel zijn. Dit wordt ook aangegeven door Van Meersbergen en Jeninga (2012) die benadrukken dat de ouders van leerlingen nodig zijn bij het aanpakken van gedragsvraagstukken rond de leerling. Dit betekent dat we bij de twee pijlers waar wij als school voor staan het belang van ouders niet mogen onderschatten!

De probleemstelling.

Bij het bestuderen van mijn POP vroeg mijn critical friend al waar de rol van de ouders binnen mijn beroepscontext beschreven stond. De conclusie op dat moment was dat we een lage ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie hadden; ik kon op dat moment niet vertellen waarom dit zo was. De ouders van de leerlingen op de Wezerdreef lijken moeilijk te bereiken en te betrekken bij de activiteiten op of buiten school. Er is een minimale interactie met de leerkrachten en ook hadden wij op dat moment geen ouderraad. De aanname van mijn collegae die dan ook regelmatig wordt gemaakt, is dat wij geen betrokken ouders hebben. Antunez (zoals geciteerd in Marzano, 2012) beschrijft dat communicatie één van de bepalende kenmerken van effectieve ouderbetrokkenheid in de school blijkt te zijn. Ik wil dan ook onderzoeken hoe en op welke manier wij communiceren naar de ouders van onze leerlingen en welke beeldvormingfactoren er hierbij van kracht zijn. Ook wil ik onderzoeken welke eisen er gesteld moeten worden aan communicatie vanuit het perspectief van het stimuleren van ouderparticipatie.

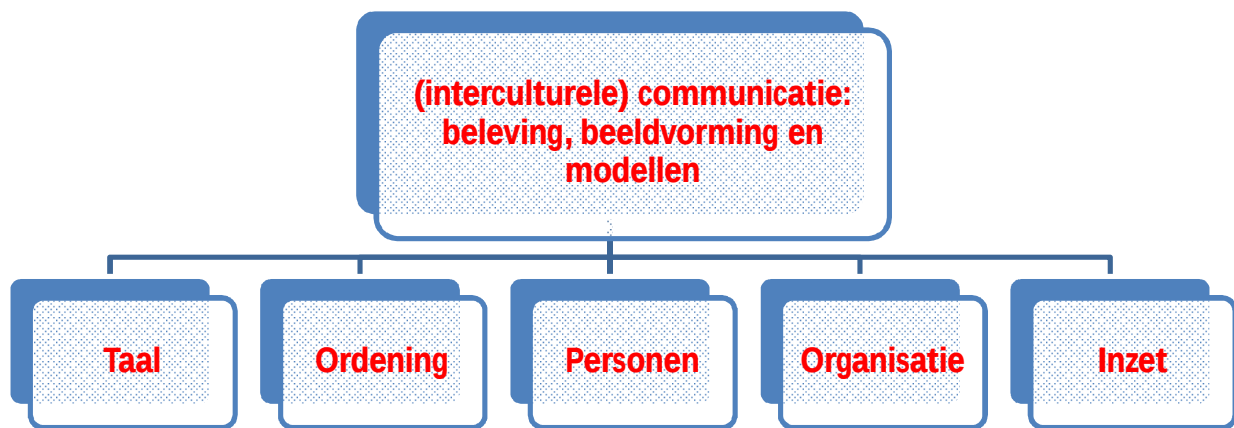
Een korte omschrijving van mijn rol binnen het onderzoek.

Mijn professionele rol binnen dit onderzoek is een dubbele rol. Ik doe dit onderzoek vanuit mijn rol als student master SEN; vanuit mijn rol als student is dit onderzoek voor mij een leerproces. Verder ben ik sinds dit jaar ook locatieleider op de Wezerdreef. Door mijn rol als locatieleider heb ik, nog meer dan voorheen, contact met leerkrachten en ouders. Ook ben ik meer sturend in het onderwijsbeleid. Ik heb nu dan ook een rol waarin ik 'boven' de locatie hang, waarbij ik zaken signaleer en waarbij ik eventueel inzet op een veranderingsproces. De invulling die ik aan mijn rol geef vanuit het onderzoek, maar ook deels binnen de school is er een van 'change agent' (Whitty & Wisby, zoals geciteerd in Jacobs, 2010).

Na het bestuderen van de literatuur over ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie voor mijn onderzoeksvoorstel ben ik ook persoonlijk nog meer bij dit onderwerp betrokken geraakt. Net zoals veel onderzoeken uitwijzen ben ik van mening dat een constructieve samenwerking tussen school en ouders veel oplevert op het sociaal-emotioneel en cognitief leren van de leerling. Daarbij heerst er bij ons op de locatie al een aantal jaren een cultuur waarbij de lage ouderbetrokkenheid als een gegeven of een vaststelling wordt geaccepteerd, want 'het is nu eenmaal zo'. Zelf trek ik dit in twijfel omdat ik zie en weet dat ouders en school allen het beste met de kinderen voor hebben.

De kernbegrippen

Dankzij het lezen van literatuur en de feedback van mijn studiebegeleider ben ik gekomen tot de volgende kernbegrippen binnen mijn onderzoek. Het bovenhangende en gevoelsmatige begrip gaat over interculturele communicatie; en dan in het specifiek de beleving en de beeldvorming van mensen hierbij. De onderliggende kernbegrippen binnen mijn onderzoek zijn overgenomen van het TOPOI-model van Hoffman (2013). Het model richt zich op (T)aal, (O)rdening, (P)ersonen, (O)rganisatie en (I)nzet. Men stelt hierbij vragen over het eigen gedrag en dat van de ander waarbij men rekening houdt met de invloed van overige systemen op het gedrag van beide. De kritiek op dit model van (Shadid, 2007) is dat het te complex is om in een praktijksituatie toe te passen. Het TOPOI-model is echter een goed instrument ter analyse van een situatie en daarom is dit geschikt voor mijn onderzoek. Een verdere uitleg van de kernbegrippen in figuur 1 is terug te lezen in het theoretisch kader.

Figuur 1: Begrippen praktijkgericht onderzoek. Uit eigen beheer.

De onderzoeksvraag en deelvragen.

Waarom moet de communicatie van school (leerkrachten) met ouders op deze school voldoen wil het een bijdrage leveren aan het vergroten van de ouderparticipatie?

- Welke verwachtingen hebben ouders van communicatie als het tot doel heeft het vergroten van de ouderparticipatie?
- Welke eisen stellen ouders en leerkrachten aan communicatie om vanuit hun perspectief hun ideaal van ouderparticipatie te vergroten?
- Welke beeldvormingfactoren zijn van invloed op de communicatie tussen ouders en leerkrachten bij ons op school?

2 Theoretisch kader

Om het theoretisch kader bij mijn onderzoeksverslag te schetsen wil ik gebruik maken van enkele kernbegrippen die voor mijn onderzoek belangrijk zijn. Als eerste wil ik een verschil in relevantie aanbrengen in de begrippen ouderbetrokkenheid, ouderparticipatie en partnerschap. Daarnaast wil ik het begrip interculturele communicatie verder uitdiepen en wil ik vanuit de literatuur beschrijven welke factoren van invloed zijn op de communicatie. Als laatste wil ik enkele modellen gericht op interculturele communicatie, waaronder het TOPOI-model, toelichten.

Ouderbetrokkenheid, ouderparticipatie of partnerschap?

Aangezien mijn onderzoek draait om communicatie naar en met ouders moet het vooraf duidelijk zijn hoe wij als OBO de relatie met de ouders van onze leerlingen zien. Als eerst zal ik enkele definities vanuit de literatuur beschrijven, hierna zal ik mijn eigen visie hierop geven.

Om de definitie van ouderbetrokkenheid te omschrijven heb ik gekozen voor de volgende omschrijving van Smit, Driessen, Sluiter en Brus, zoals geciteerd in Onderwijsraad (2010).

Ouderbetrokkenheid bestaat uit de betrokkenheid van ouders bij de opvoeding en het onderwijs van hun eigen kind, thuis (zoals voorlezen) en op school (bijvoorbeeld rapportbesprekingen voeren met de leerkracht). Ouderparticipatie is het daadwerkelijk deelnemen aan activiteiten op of buiten school. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen niet-geïstitutionaliseerde vormen van ouderparticipatie (het leveren van hand- en spandiensten) en geïstitutionaliseerde vormen van ouderparticipatie (bijv. het zitting nemen in de ouderraad, medezeggenschapsraad of schoolbestuur). (p.11)

Vanuit de probleemstelling is er de wens van collegae om tot ouderparticipatie op school te komen; vandaar dat ik in mijn onderzoeksvraag en onderzoeksverslag over ouderparticipatie spreek. In citaten van respondenten worden de begrippen ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie beiden gebruikt. Dit omdat ouders en leerkrachten voor deze begrippen veelal dezelfde definitie gebruiken.

De Vries (2010) beschrijft dat scholen ouders als klant of als partner kunnen benaderen. Schoolteams kunnen ouders als leverancier van leerlingen beschouwen. De school biedt een dienst aan, en de ouders worden zo als klant gezien. Internationaal wordt gesproken over de ouder als partner. Partnerschap is dan op te vatten als een proces waarin de betrokkenen er op uit zijn elkaar wederzijds te ondersteunen en waarin ze proberen hun bijdrage zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen, met als doel het leren, de motivatie en de ontwikkeling van leerlingen naar zelfstandigheid te bevorderen. (Davies & Johnson, zoals geciteerd in Smit, Driessen, Sluiter en Brus, 2007)

Binnen dit onderzoek (en ook op school) benader ik de ouders van onze leerlingen als partner. Het begrip partnerschap impliceert een vorm van gelijkwaardigheid; ik betrek de ouders dan ook bij het proces van het leren en begeleiden van hun kind. De Vries (2010) beschrijft dat er binnen het Nederlandse onderwijs geen gelijkwaardigheid tussen school en ouders is omdat de school het beslissingsrecht heeft. Het begrip 'de ouder als partner' kan dan ook voor verwarring zorgen. Mijn onderzoek gaat over de communicatie naar en met

ouders. Zoals ook Booijink (2007) omschrijft impliceert een echte ontmoeting wederkerigheid. Daarom sluit dit het beste aan bij het denken in termen van partnerschap.

(Interculturele) communicatie

Mijn onderzoek gaat over communicatie. Ik heb ervoor gekozen om de definitie die Kilic-Atasever (2009) gebruikt deels aan te passen. Met communicatie wordt in dit onderzoek bedoeld uitwisseling van informatie tussen de school en ouders van verschillende culturele achtergronden als het gaat om onderwijs en opvoeding. In de literatuur over interculturele communicatie wordt de definitie van Shadid (2007) regelmatig gebruikt. Shadid ziet interculturele communicatie als “een proces van uitwisseling van informatie tussen twee personen die zichzelf in een specifieke context in cultureel opzicht als onderling verschillend definiëren”(p.23). Pinto (2004) geeft aan dat:

Interculturele communicatie een uit noodzaak geboren discipline aan het worden is, die het proces van interactie tussen mensen en/of groepen met verschillende culturele achtergronden bestudeert en erop gericht is om intercultureel bewustzijn te vergroten en daardoor de effectiviteit van de communicatie tussen deze personen en/of groepen te vergroten. (p.20)

Het doel binnen mijn onderzoek wordt een advies te schrijven om onze communicatie naar en met de ouders van onze leerlingen te verbeteren. Ik wil net zoals Pinto (2004) aangeeft de effectiviteit van de communicatie tussen groepen vergroten; ik geloof echter niet dat dit werkt door het intercultureel bewustzijn te vergroten. Zoals ook Hoffman (2013) al aangeeft hoeft een verschil in communicatie geen cultureel verschil te zijn: “het kan ook sociaal-economisch, interpersoonlijk, biologisch, psychisch, juridisch of politiek zijn” (p.10).

Beeldvorming

Vanuit het onderzoek van Booijink (2007) blijkt dat één van de factoren die het meest van invloed is op de communicatie tussen leerkrachten en ouders de beeldvorming van elkaar is. Zo citeer ik Booijink (2007): “met name bij leerkrachten leven doorgaans behoorlijk negatieve beelden over de rol van ouders in de ontwikkeling van hun kind. Deze beelden nemen lage verwachtingen met zich mee ten aanzien van de mogelijkheden voor samenwerking” (p.121).

De aanname die ik regelmatig van collegae hoor is dat wij een minimale ouderparticipatie hebben. Ouders laten zich niet zien op een ouderavond, ze komen niet opdagen bij een ouderactiviteit, ze oefenen thuis geen sommen met de kinderen etc. Covey (2012) beschrijft dat ons (menselijk) gedrag gebaseerd is op dit soort aannames. Het is dan ook de vraag of dit zo is; of dat dit een beredenering is vanuit ons eigen paradigma. Zo beschrijft McCollum (zoals geciteerd in Smit et al. ,2007) dat onderwijsmensen doorgaans van mening zijn dat ouders moeten laten zien dat ze onderwijs waarderen. Ze laten dit zien door aanwezig te zijn tijdens schoolbijeenkomsten, te assisteren op school en hun kind te helpen bij het maken van huiswerk. Migrantenouders komen echter vaak uit een cultuur waar de rol van betrokken ouder juist andersom is. Ouders zouden niet mogen twijfelen aan de aanpak en de expertise van leerkrachten. Ouders die zelf weinig onderwijs hebben genoten, vertrouwen hun kinderen toe aan de school en gaan er vanuit dat de experts daar beter weten dan zijzelf hoe ze de kinderen iets moeten leren (Smit et al.,2007). Nu we dit weten kunnen we ook deels het gedrag en de aannames van leerkrachten en ouders verklaren. Door het paradigma van een ander te kennen, leer je een ander beter te begrijpen en zal je

dus ook anders handelen. Covey (2012) spreekt hier dan ook van een paradigmaverschuiving. De vraag is of dit voorbeeld recht doet aan de werkelijkheid; dit verklaart dan ook de relevantie van mijn onderzoek.

Shadid (2007) spreekt over sociale categorisering en welke invloed dit heeft op de informatie uitwisseling op de intergroepscommunicatie. De sociale categoriseringstheorie gaat er vanuit dat de mens zijn omgeving in verschillende groepen indeelt. Deze indeling geschiedt op basis van identificatie en inferentie. Bij identificatie gaat men ervan uit dat er eigenschappen zijn waar alle leden van de betreffende groep over beschikken (bijvoorbeeld: een moslim is een aanhanger van de islam). Bij inferentie worden er eigenschappen aan een groep toegekend waarvan niet vaststaat dat dit ook zo is (bijvoorbeeld: een Nederlander is gierig). Deze sociale categorisering en dan specifiek de inferentie zorgt ervoor dat de verschillen tussen verschillende groepen worden gemaximaliseerd. Ook worden de verwachtingen die men van een persoon uit een andere groep heeft gebaseerd op het beeld wat men heeft van de groep. Verder beschrijft Shadid dat onderzoek laat zien dat informatie over een persoon anders wordt opgeslagen en verwerkt wanneer diens groepslidmaatschap voor het verstrekken van de informatie aan de waarnemers bekend is. Denk maar aan het verschil bij werkgevers tussen sollicitanten met een Nederlandse of een Arabische achternaam. Daarbij speelt mee dat de mens volgens Shadid voortdurend op zoek is naar het verkrijgen van een positief gewaardeerde sociale identiteit. Tajfel beschrijft in Shadid (2007) dat men geneigd is om de eigen groep in positieve zin te evalueren en andere groepen minder positief of zelfs negatief te evalueren. Met andere woorden; het eigen paradigma wat men heeft over een andere groep speelt mee bij de beeldvorming en is dus van invloed op de communicatie.

Volgens De Lange, Schuman en Montesano Montessori (2011) laten we in ons werk maar een beperkt deel van onze kennis en vaardigheden zien. Om dit te omschrijven gebruiken ze de metafoor van de ijsberg van Spencer en Spencer.

Figuur 2: Overgenomen van *De Metafoor Van De Ijsberg* (1993), van Spencer & Spencer. Overgenomen van <http://info.smf.ktu.lt/edukin/evaco/competence.html>

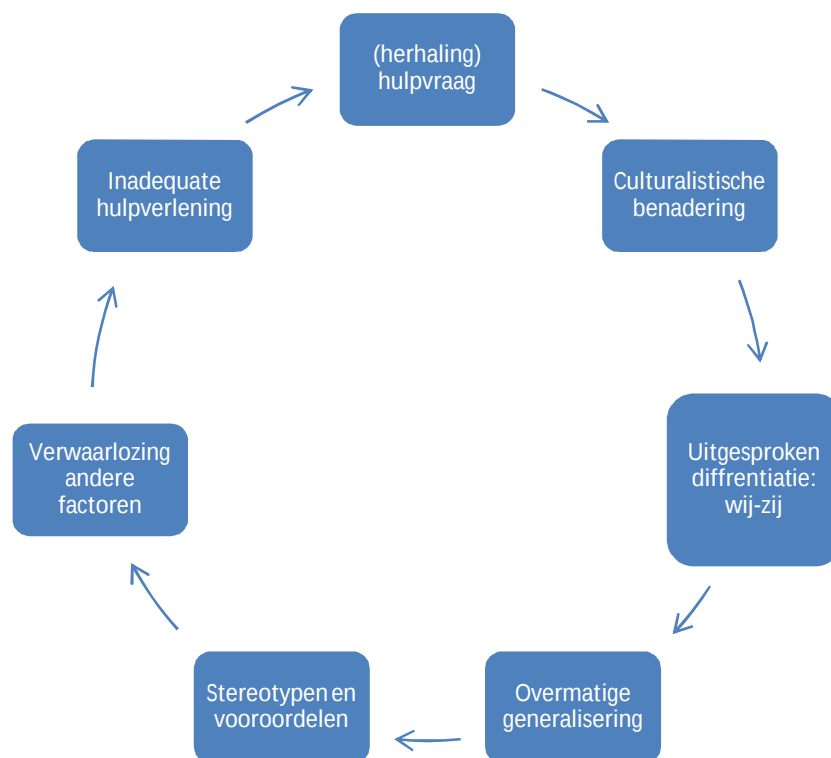
Hetgeen wat anderen van ons zien of wat we laten zien is het bovenste gedeelte van de ijsberg; namelijk het waarneembare gedrag, het kunnen of het doen. Het waarneembare gedrag komt echter voort uit onze persoonlijkheid, onze normen en waarden onze opvoeding etc. Dit alles is echter niet direct waarneembaar en ligt dan ook onder de waterspiegel. Tijdens dit onderzoek probeer ik me dan ook ten dele te richten op het proces

onder de waterspiegel. Als het mij lukt om de denkmodellen van collegae aan de oppervlakte te krijgen dan kan ik een advies op maat schrijven om onze communicatie af te stemmen op de ouders van onze leerlingen.

Modellen voor interculturele communicatie

Bij de verschillende modellen en theorieën die er gebruikt worden voor interculturele communicatie kan er grofweg een tweedeling worden gemaakt tussen theorieën die uitgaan van de culturele verschillen en die hierbij casussen gebruiken om deze verschillen te verklaren (Eppink, 1981; Hofstede, 2012 en Pinto, 2004), en theorieën die uitgaan van een systeemgerichte benadering (Hoffman, 2013 en Shadid, 2007)

Eppink (1981), Hofstede (2012) en Pinto (2004) gaan in hun model uit van een cultuurgerichte benadering. Om de oorzaak van de miscommunicatie uit te leggen maakt Pinto gebruik van F-culturen (groepsgericht, collectivistisch) en G-culturen (ik-gericht, individualistisch). Eppink maakt gebruik van ik- en wij-culturen en Hofstede maakt een indeling van culturen op basis van verschillende dimensies. Kritiek op deze modellen is er van Hoffman (2013) en Shadid (2007). Eppink, Hofstede en Pinto leggen in hun analyse de nadruk op culturele verschillen. Door uit te gaan van deze verschillen kunnen deze uitvergroot worden waardoor men andere factoren niet meeneemt in de analyse. Door de nadruk te leggen op culturele verschillen bestaat er het gevaar dat men gebruik gaat maken van stereotypen en ten onrechte het gedrag van een individueel persoon zal gaan beschouwen als dat van de groep als geheel. Het mechanisch actiemodel zoals getoond in figuur 3 maakt dit duidelijk.

Figuur 3: Het mechanische actiemodel van hulpverlening. Overgenomen van *Grondslagen van interculturele communicatie* (p.268), door W.A. Shadid, 2007, Amsterdam: ADFO groep

Zelf ben ik het eens met de kritiek van Hoffman en Shadid; mijn eigen communicatie is doorgaans dan ook afgestemd op de persoon in plaats van de cultuur. Wel ben ik van mening dat het als professional waardevol is om geïnformeerd te zijn over de achtergronden van de mensen met wie ik werk zodat ik hier in mijn communicatie eventueel rekening mee kan houden.

Het TOPOI-model

Het TOPOI-model van Hoffman (2013) gaat er vanuit dat er binnen het sociale systeem voortdurend onderlinge beïnvloeding plaatsvindt en dat een mens deel uitmaakt van verschillende sociale systemen. De werking van cultuur en cultuurverschillen worden binnen het model benoemd op de vijf TOPOI-gebieden Taal, Ordening, Personen, Organisatie en Inzet. Het TOPOI-model kan ingezet worden om een analyse van de situatie te maken en om aan de hand van deze analyse interventies in te zetten.

- Taal: Omvat de verbale en non-verbale taal van de deelnemers aan het gesprek.
- Ordening: De kijk en zienswijze van de deelnemers op de kwestie die aan de orde is.
- Personen: De personen die aan het gesprek deelnemen en de verhouding die ze tot elkaar hebben.
- Organisatie: De organisatorische omgeving waarbinnen de communicatie plaats vindt.
- Inzet: De onderliggende behoeften en drijfveren van de deelnemers aan het gesprek.

Het TOPOI-model is een goed instrument om een situatie te analyseren. Ik wil dan ook onderzoeken welke van deze gebieden van invloed is op de communicatie tussen leerkrachten en ouders bij ons op school.

3 Onderzoeksmethodologie

Doelstelling

Het doel van mijn onderzoek is het vinden van een vorm van communicatie die de participatie van ouders bij de school zal vergroten. Het doel binnen mijn onderzoek wordt een advies te schrijven om onze communicatie naar en met de ouders van onze leerlingen te verbeteren. Mijn onderzoek heeft dan ook de kenmerken van een ontwerponderzoek. Ik heb gekozen voor een ontwerp omdat dit onderzoek tijdsgebonden is. Een vervolgstap buiten dit gebonden tijdspad zou een actieonderzoek kunnen zijn. Aangezien ik binnen dit onderzoek ook in ga op de beeldvorming die van invloed is op de communicatie heeft dit onderzoek ook kenmerken van een case-study. Ik maak dan ook gebruik van een kwalitatieve onderzoeksmethode.

Onderzoeksparadigma

Het passende onderzoeksparadigma bij mijn onderzoek is het interpretatieve onderzoeksparadigma. Dit paradigma gaat er vanuit dat ieder zijn of haar eigen werkelijkheid construeert en hier vervolgens naar handelt. Het betekenis geven aan deze werkelijkheid vindt vrijwel altijd plaats in een sociale context. Interpretatief onderzoek draait volgens De Lange et al. (2011) om de ervaringen van de deelnemers en dat wil ik in mijn onderzoek nu juist aan de oppervlakte krijgen.

Deelnemers en onderzoeksmethoden

In mijn onderzoek spreek ik over 'de leerkrachten' en 'de ouders'. Leerkrachten en ouders hebben beide hun eigen ideeën en gedachten over de communicatie met en naar elkaar. Dit is dan ook de reden dat ik met interviews wil gaan werken. Door ouders en leerkrachten een semi-gestructureerd interview af te nemen kan ik kijken of er een gemeenschappelijke overeenkomst te vinden is, maar kan ook ieder zijn/haar individuele mening kwijt. Boeije (2012) beschrijft dat binnen analytische inductie nadrukkelijk gezocht moet worden naar negatief bewijs. Dit verklaart dan ook waarom ik kies voor een op het oog niet participerende ouder en een op het oog wel participerende ouder als respondent. Ook bij de keuze voor de geïnterviewde leerkrachten zoek ik naar negatief bewijs. Ik kies dan ook voor een leerkracht uit de bovenbouw (waar een minimale ouderbetrokkenheid/participatie is), en een leerkracht uit de onderbouw (waar een hoge ouderbetrokkenheid/participatie is). De keuze voor respondenten blijft overigens een subjectieve keuze die ik vanuit mijn eigen perspectief en beleving heb gemaakt. Ik heb gekozen voor drie rondes aan interviews. Elke ronde bestaat uit een interview aan een leerkracht en een ouder. Ik heb gekozen voor drie rondes omdat ik deze dan kan koppelen aan de onderzoeksslang van Boeije (2012) zoals in de volgende paragraaf en het volgende hoofdstuk te lezen is. Hieronder volgt per ronde interviews mijn motivering voor de keuze van de deelnemers.

- I. Ik heb bewust gekozen voor een bovenbouw leerkracht omdat juist in de bovenbouw leerkrachten moeite hebben met de ouderparticipatie. Het lijkt de huidige leerkrachten niet te lukken om ouders te laten participeren tijdens schoolactiviteiten. Als onderzoeker heb ik gekozen voor een ouder die ik vaak op school zie en die betrokken overkomt.
- II. De tweede ronde interviews heb ik afgenomen bij een leerkracht die zelf van Marokkaanse afkomst is en is opgegroeid in de wijk Overvecht. Ik wil weten hoe deze

leerkracht vanuit haar etniciteit en vanuit haar professie kijkt naar onze communicatie naar ouders. De ouder waarbij ik een interview heb afgenomen is een ouder die we wel regelmatig op school zien; maar die zelden deelneemt aan ouderactiviteiten.

- III. De derde ronde heb ik gekozen voor een leerkracht uit de onderbouw die tevens bij ons op de locatie de ouderparticipatiespecialist is. De reden dat ik het interview bij haar afneem is dat bij ons in de onderbouw de ouderparticipatie wel succesvol is. De ouder waarbij ik een interview heb afgenomen is een ouder die niet op school participeert.

De vragen die ik tijdens de gesprekken stel zijn gebaseerd op het TOPOI-model; ze zijn een leidraad voor het gesprek en ik wil dan ook vooral een zo open mogelijk gesprek voeren. De gebruikte vragen zijn gebaseerd op mijn communicatie met Edwin Hoffman (zie bijlage 4). De TOPOI-gebieden kom je in de communicatie gelijktijdig tegen en het kan zijn dat een vraag/antwoord op meerdere gebieden tegelijk kan liggen. Door gebruik te maken van de TOPOI-gebieden kan ik analyseren of en waar er ontwikkelpunten zijn voor de gemeenschappelijke communicatie. Voor een concrete uitwerking van de vragen die ik gebruik om tot een antwoord op deze deelvragen te komen zie bijlage 1.

Om de validiteit van mijn onderzoek te vergroten wil ik mijn voorlopige analyse terugkoppelen in een focusgroep van leerkrachten. Omdat mijn onderzoek plaatsvindt in een sociale context wil ik deze context ook betrekken bij het bespreken van de voorlopige onderzoeksresultaten. Ik kan niet spreken van een hoge betrouwbaarheid van het onderzoek. Het onderzoek is erg contextgebonden; op een andere school, in een andere wijk zullen er waarschijnlijk andere antwoorden op de vragen komen. Daarbij zal ik bij drie andere ouders en leerkrachten waarschijnlijk ook weer andere antwoorden krijgen. Ik probeer de betrouwbaarheid te vergroten door te zorgen voor meerdere onderzoeksmethoden. Het inzetten van de onderzoeksslang, de daarbij verschillende vormen van data analyse en het bespreken van het onderzoeksresultaat in een focusgroep zorgt ervoor dat de triangulatie binnen dit kwalitatieve onderzoek gewaarborgd is.

Dataverzameling en analyse

Het analyseren van mijn onderzoeksdata heeft kenmerken van analytische inductie. Maso en Smaling (zoals geciteerd in Boeije, 2012) beschrijven dat deze toepassing bestaat uit 4 fasen:

1. De incubatiefase
2. De confrontatiefase
3. De generatiefase
4. De afsluitingsfase

Tijdens de incubatiefase ontwikkelt de onderzoeker het theoretisch kader door het lezen van literatuur. Na deze incubatiefase worden er waarnemingen gedaan; in de confrontatiefase wordt het theoretisch kader afgezet tegen de gemaakte waarnemingen. Op basis van deze informatie kan het theoretisch kader worden bijgesteld; dit nieuwe materiaal speelt dan weer een rol in de generatiefase waarna er vergelijkingen gemaakt kunnen worden tussen de verschillende interviews, uitspraken of ideeën. In de afsluitingsfase wordt ten slotte een voorlopig antwoord op de onderzoeksvragen gegeven.

Daar mijn kwalitatieve onderzoek gestoeld is op het interpretatieve onderzoeksparadigma en ik hierbij gebruik maak van een analytische inductie is er een grote mate van afwisseling tussen het verzamelen van data en de analyse hiervan. Het model dat ik hiervoor wil gebruiken is de onderzoeksslang van Boeije (2012, p83). Tijdens het doorlopen van deze onderzoeksslang is er een constante afwisseling tussen dataverzameling en data analyse.

De data analyse bestaat uit het uitéénrafelen (open coderen), het beschrijven van codes (axiaal coderen) en het structureren (selectief coderen). De eerste stap, het open coderen, bestaat uit het opdelen van de teksten in fragmenten en het koppelen van codes aan deze fragmenten. Tijdens het axiaal coderen worden de gegevens en codes uit de eerste fase afgezet tegenover de opgedane dataverzameling. Tijdens deze fase redeneert de onderzoeker veelal vanuit de codes naar de gegevens (Boeije, 2012). Ten slotte vindt de laatste analyse plaats; het selectief coderen. Tijdens deze fase ligt de nadruk op het leggen van verbanden tussen de categorieën.

Ethische aspecten

Booijink (2007) geeft aan dat met name bij leerkrachten de negatieve beeldvorming over ouders een rol speelt in de communicatie. Ik wil dit dan ook toetsen en onderzoeken in mijn eigen praktijksituatie; wel is dit iets wat voor iemand heel persoonlijk kan zijn. Mijn rol als locatieleider maakt dat mijn collegae zich misschien niet vrij voelen om zich over dit onderwerp uit te spreken. Het is voor mij dan ook een dilemma of ik het interview zelf ga afnemen, of dat ik dit door een ander laat doen waarbij mijn collegae zich anoniem kunnen uitspreken. Uiteindelijk heb ik ervoor gekozen om de interviews zelf af te nemen. Ik heb dit gedaan omdat ik mijzelf over dit onderwerp heb ingelezen en omdat ik wellicht op sommige punten of onderwerpen door kan vragen. Een voorwaarde hiervoor is het dat ik open, eerlijk en duidelijk ben in mijn communicatie naar mijn collegae. Ik zal mensen een duidelijke voorlichting moeten geven over het doel van en binnen mijn onderzoek en mijn rol hierbij als student master SEN. Ook zal ik mijn collegae bekend maken wat ik met de uitkomst zal gaan doen (het geven van een advies en een presentatie binnen het team). Ik zal mijn collegae de garantie geven dat de verslagen van de interviews anoniem verwerkt worden. Na het geven van deze informatie moeten mijn collegae vrij zijn in de keuze om wel of niet deel te nemen aan mijn onderzoek. Een andere voorwaarde is het scheppen van veiligheid; mensen moeten hun mening kunnen geven en zich durven uitspreken. Zo citeer ik De Lange, et al.(2011):

.... Dit veronderstelt, bijvoorbeeld, dat men het oneens moet kunnen zijn (met de leider van het onderzoek en met elkaar) zonder dat dit opzich gevolgen heeft. Het houdt ook in dat men meningen moet kunnen uiten en toetsen en uiting moet kunnen geven aan gevoelens zonder dat hier (ver)oordelend op gereageerd wordt.....

Hoe opener het klimaat waarin dit kan, des te beter zal het proces verlopen. (p.64)

Om het gevoel van veiligheid te vergroten kies ik ervoor om de interviews persoonlijk af te nemen. In een één op één situatie schat ik in dat mensen eerder en sneller hun mening durven en kunnen geven; ook krijgen ze hiervoor meer de ruimte. Ik vertrouw erop dat ik mijn collegae de veiligheid kan geven zoals ik dat tot nu toe nog altijd gedaan heb.

Ook bij de ouders van onze leerlingen heb ik interviews afgenomen waarbij ik vraag naar hun ervaringen en wensen met betrekking tot onze communicatie. Ook hier heb ik het dilemma dat ik de rol van onderzoeker op me neem maar dat ik ook de locatieleider ben. Ik zal

daarom goed rekening houden met de ethische aspecten. Net zoals bij mijn collegae zal ik dan ook duidelijk moeten zijn in mijn communicatie, mijn rol, en het doel van en binnen mijn onderzoek. Ook moet ik de deelnemers een gevoel van veiligheid geven en anonimiteit kunnen garanderen.

De onderzoeksresultaten

De resultaten van dit onderzoek wil ik eerst delen met de directie van mijn school tijdens de management team (MT) vergadering. Vanuit deze MT vergadering wil ik tot een praktische en theoretische aanbeveling komen voor in het team van de Wezerdreef. De meerwaarde voor mijn collegae zal zijn dat ze een inzicht krijgen in welke aspecten men rekening moet houden in de communicatie naar ouders toe en waar er nog verbeterpunten liggen om zo tot een effectievere communicatie te komen. De meerwaarde voor onze ouders zal liggen in het feit dat er nu meer begrip zal zijn vanuit de leerkrachten; en dat er nu communicatie op maat is. Voor beide partijen is het een meerwaarde en vooral een uitdaging om het eigen paradigma en dat van de ander te begrijpen. De meerwaarde voor mijzelf is dat ik een grote stap maak binnen mijn POP. Één van de doelen binnen mijn POP was het werken aan de ouderbetrokkenheid op mijn locatie; door het uitvoeren van dit onderzoek heb ik hierbij weer een stap gemaakt. Daarbij doe ik door dit onderzoek veel kennis op over interculturele communicatie en de manier waarop je dit kan inzetten. Ik kan hierdoor mijn collegae beter begeleiden en helpen bij vraagstukken omtrent dit thema. Doordat ik als locatieleider ook persoonlijk betrokken ben bij het vergroten van de ouderbetrokkenheid en de ouderparticipatie bij mij op de locatie kan ik van dit onderzoek gebruik maken om beleid uit te stippelen en dit vorm te geven.

4 Data analyse en resultaten

Open coderen

Na de eerste ronde interviews ben ik begonnen met het open coderen van de data. In eerste instantie heb ik ervoor gekozen om dit te doen volgens de onderdelen van het TOPOI-model. Elk gesprek duurde ongeveer 30 minuten en er kwam dan ook een grote hoeveelheid data uit naar voren.

Codering	Aantal fragmenten
Taal	7
Ordering	12
Personen	11
Organisatie	11
Inzet	12

Tabel 1: Aantal fragmenten na eerste gespreksronde. Uit eigen beheer.

Met hierna nog twee gespreksrondes te gaan zou ik uitkomen op ongeveer 30 fragmenten per onderdeel wat relatief veel is. Daarbij beschrijft Boeije (2012) dat de belangrijkste activiteit tijdens het open coderen het stellen van vragen is: “Wat gebeurt hier? Wat is het probleem? Wat probeert deze persoon duidelijk te maken? Wel begrip past hierbij?” (p.91). Op dit moment waren de fragmenten enkel gekoppeld aan de TOPOI-onderdelen en zat hier verder geen specifieke inhoud achter.

Om de codering van inhoud te voorzien heb ik mijn fragmenten naast het boek van Hoffman (2013) gelegd en heb ik theorie uit zijn boek gekoppeld aan uitspraken uit interviews. Mijn eerste deelvraag vanuit mijn onderzoek draait vooral om verwachtingen:

Welke verwachtingen hebben ouders van communicatie als het tot doel heeft het vergroten van de ouderparticipatie?

Zo maakt Hoffman (2013) onderscheid tussen verwachtingen op inhoudsniveau en verwachtingen op betrekkingniveau. Inhoudelijk gaat het in dit geval over de visie van ouders op ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie; persoonlijk gaat het in dit geval om de omgang met de leerkracht en de benadering van ouders door leerkrachten. Tijdens het proces van open coderen bleek dan ook dat ik hier op het onderdeel ‘personen’ al een code aan kon koppelen: ‘verwachtingen betrekkingniveau’. Zo zegt ouder 1:

“Op dit moment zijn de **verwachtingen** die ik heb waargemaakt. De **persoonlijke contacten** zijn er; er is begrip naar het kind toe; er is extra aandacht.”

“Ja toch **het persoonlijke**, de persoonlijke toelichting. Het **persoonlijke contact** is echt heel belangrijk.”

Axiaal coderen

Nadat ik mijn lijst met codes had ben ik specifiekier gaan kijken naar wat de uitspraken voor mij betekenen. De waarde die ik aan deze uitspraken hecht (zie ook de in het rood staande woorden uit bovenstaande fragmenten van ouder 1) komt dan ook voort vanuit mijn

subjectieve beleving. Onderstaand fragment wat gecodeerd is onder 'inzet' had namelijk ook onder 'personen' gecodeerd kunnen worden. Tijdens het axiaal coderen is mijn codeboom dan ook verder uitgebreid. Zie ook deze uitspraak van leerkracht 1 vanuit de codering 'inzet - school/ouders':

“Ik denk dat er **heel veel vanuit school** komt. Ik denk dat **ouders zelf weinig initiatief nemen**. En dan vind ik nog dat het af en toe duwen en trekken is om ouders ergens te krijgen. Dat **wij er heel veel moeite voor doen**, en dan zijn ze er eigenlijk alleen.”

Tijdens dit proces van mijn onderzoek heb ik minimaal gebruik gemaakt van input van mijn critical friends. Dit komt omdat mijn critical friends allen een kwantitatief onderzoek deden en geen kennis hadden van het TOPOI-model. Dit maakt dat de codering (zie voor een voorbeeld bijlage 4) wel erg subjectief was; ik heb er dan ook voor gekozen om de koppeling van uitspraken aan codes nog voor te leggen aan Edwin Hoffman (zie bijlage 5). Doordat ik nu nog meer op de hoogte was van de inhoudelijke kant van het TOPOI-model, en doordat ik nu al een veelvoud aan codes had lukte het mij om in de volgende interview rondes soms specifiek door te vragen op een thema.

Selectief coderen

Na drie interviewrondes waarin ik bij elke ronde steeds minder nieuwe codes hoefde aan te maken en mijn fragmenten kon indelen bij de bestaande codes ben ik uitgekomen op een totaal van 110 fragmenten verdeeld onder de volgende hoofd en subcodes:

Codering	Aantal fragmenten
1. Taal	
1.1 Begrijpen van boodschap	6
1.2 Oplossen taalprobleem	5
1.3 Betekenis Taal	2
2. Ordening	
2.1 Verwachtingen inhoudsniveau	
2.1.1 Van school naar ouders	12
2.1.2 Van ouders naar school	10
2.2 Eigen referentiekader	
2.2.1 Leerkracht	2
2.2.2 Ouder	6
3. Personen	
3.1 Verwachtingen betrekingsniveau	
3.1.1 Van school naar ouders	7
3.1.2 Van ouders naar school	10
3.2 Beeldvorming	8
4. Organisatie	
4.1 Kennis organisatie op macro niveau	3
4.2 Kennis organisatie op meso niveau	1
4.3 Tijd	5

4.4 Communicatie naar ouders	5
5. Inzet	
5.1 School	2
5.2 Ouders	11
5.3 Leerkracht	4
5.4 Relatie bedoelingen en effecten	1

Figuur 4: Codeboom PGO. Uit eigen beheer.

De volgende fase was het selectief coderen: “Na de uitéénraffeling schuift de onderzoeker de gegevens in elkaar en brengt hij er structuur in aan “ (Boeije, 2012, p.105). Hier heb ik dan ook gekeken naar welke thema’s er terugkomen bij het beantwoorden van mijn deelvragen. Ik heb dit per deelvraag weergegeven in tabel 2,3 en 4. Tijdens het structureren van de data kon ik de koppeling maken naar de theorie en merkte ik dat er bij de eerste deelvraag een relatie is tussen de TOPOI-gebieden Ordening en Personen. In tabel 2 komt dit duidelijk naar voren.

<i>Deelvraag 1: Welke verwachtingen hebben ouders van communicatie als het tot doel heeft het vergroten van de ouderparticipatie?</i>	
Codering	Aantal fragmenten
2.1.2 Ordening: verwachtingen inhoudsniveau. Van ouders naar school	5
3.1.2 Personen: verwachtingen betrekkingniveau. Van ouders naar school	4

Tabel 2: Hoeveelheid fragmenten gebruikt ter beantwoording deelvraag 1. Uit eigen beheer

Om tot een beantwoording van deelvraag twee te komen zijn vrijwel alle TOPOI-gebieden van belang. Dit is waarschijnlijk omdat elke leerkracht of ouder zijn of haar eisen stelt welke gebaseerd is op zijn of haar persoonlijke waarde. Daarnaast is in tabel 3 te zien dat ook de organisatiestructuur van belang is bij het beantwoorden van deze deelvraag.

<i>Deelvraag 2: Welke eisen stellen ouders en leerkrachten aan communicatie om vanuit hun perspectief hun ideaal van ouderparticipatie te vergroten?</i>	
Codering	Aantal fragmenten
1.1 Taal: begrijpen van boodschap	1
1.2 Taal: oplossen taalprobleem	1
2.1.1 Ordening: verwachtingen inhoudsniveau. Van school naar ouders	3
2.1.2 Ordening: verwachtingen inhoudsniveau. Van ouders naar school	1
2.2.1 Ordening: eigen referentiekader. Leerkracht	2
2.2.2 Ordening: eigen referentiekader. Ouder	2
3.1.1 Personen: verwachtingen betrekkingniveau. Van school naar ouders	2
3.1.2 Personen: verwachtingen betrekkingniveau. Van ouders naar school	1
4.4 Organisatie: communicatie naar ouders.	5
5.2 Inzet: ouders	2

Tabel 3: Hoeveelheid fragmenten gebruikt ter beantwoording deelvraag 2. Uit eigen beheer.

De data die ik nodig heb om deze deelvraag te beantwoorden ligt 'onder de waterspiegel' en kan dan ook in vrijwel alle TOPOI-gebieden en uitspraken gevonden worden. Vanuit mijn codering heb ik wel geprobeerd om hier een specifieke code aan te koppelen met als bovenhangend TOPOI-gebied Personen. Deze codering komt dan ook naar voren in tabel 4.

<i>Deelvraag 3: Welke beeldvormingfactoren zijn van invloed op de communicatie tussen ouders en leerkrachten bij ons op school?</i>	
Codering	Aantal fragmenten
2.1.1 Ordening: verwachtingen inhoudsniveau. Van school naar ouders	1
3.1.2 Personen: verwachtingen betrekkingniveau. Van ouders naar school	2
3.2 Personen: beeldvorming	5
5.2 Inzet: ouders	1

Tabel 4: Hoeveelheid fragmenten gebruikt ter beantwoording deelvraag 3. Uit eigen beheer.

Nadat ik de relevante fragmenten heb gekoppeld aan de deelvragen kwam ik tot de volgende kernthema's om tot een beantwoording van mijn onderzoeksvraag te komen::

- Het uitspreken van verwachtingen naar ouders
- Een open houding (van de leerkracht)
- Communicatie gericht op leren

Terugkoppeling vanuit de focusgroep

De uitvoering van mijn onderzoek bestaat eigenlijk uit twee gedeeltes. Het eerste gedeelte bestaat uit de in de voorgaande paragrafen beschreven onderzoeksslang van Boeije (2012). Het tweede gedeelte van mijn onderzoek was het gesprek met een focusgroep. De focusgroep bestond uit een leerkracht, een onderwijsondersteuner, een LIO stagiair en een IB'er. In deze focusgroep hebben we de kernthema's binnen mijn onderzoek besproken.

Waar het eerste gedeelte van mijn onderzoek vooral een individueel proces was waarin ik mijn eigen subjectieve beeld wilde vormen heb ik de in de voorgaande paragraaf beschreven kernthema's voorgelegd aan een focusgroep. Hiermee wilde ik bekijken of mijn bevindingen herkend werden door mijn collegae en hiermee wilde ik dan ook de validiteit en betrouwbaarheid vergroten.

Vanuit de focusgroep kwam naar voren dat we onze verwachtingen naar ouders al steeds meer uitspreken. Zo bespreken we tijdens activiteiten of uitstapjes van te voren wat we van ouders verwachten. We zullen echter nog specifiekere moeten zijn in het uitspreken van verwachtingen. Zo is het voor ons normaal dat je telefoon uitstaat op een ouderavond; op een ouderavond zelf wordt dit echter niet uitgesproken en zie je ook dat veel telefoons nog niet uit staan en afgaan. Dit is dan ook een proces wat in stapjes gaat, en waarbij steeds weer nieuwe verwachtingen uitgesproken moeten worden. Waar wij ons bewust van moeten zijn is dat wij er soms vanuit gaan dat iets vanzelfsprekend is terwijl dit voor een aantal van onze ouders niet zo is.

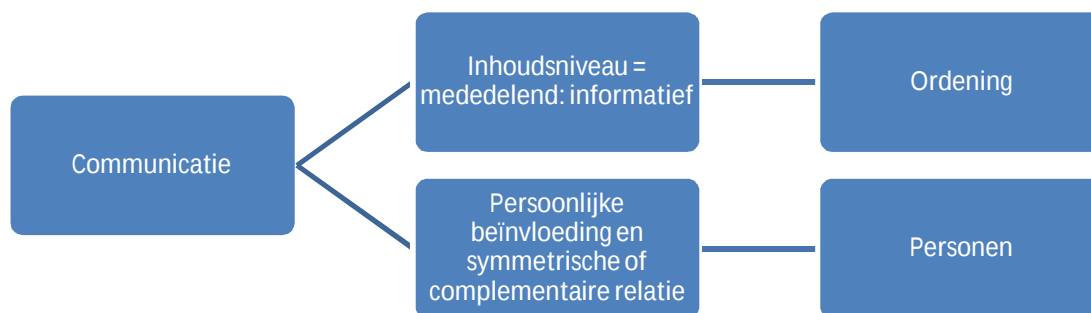
Het valt de LIO-stagiair in onze focusgroep op dat we een open uitstraling hebben naar ouders. Zo staan we altijd in de gang om kinderen en ouders op te vangen en kennen we vrijwel alle kinderen en ouders van de school bij naam. Waar er volgens de leerkracht soms een misverstand kan optreden is het moment waarop een ouder om bijvoorbeeld vijf over half negen de klas binnen stapt. Op dit moment is de leerkracht al begonnen met de les en gaat de aandacht naar de kinderen uit. Een ouder zou zich op dit moment 'niet welkom' kunnen voelen als de leerkracht zegt dat het beter is om een afspraak te maken op een ander moment. Ook hier spreken wij als school onze verwachtingen niet duidelijk genoeg uit, wat dan weer voor miscommunicatie kan zorgen. Deze aangebrachte nuance door de leerkracht was belangrijk voor mij om mee te nemen in mijn conclusies.

Als school zijn wij volgens de deelnemers aan de focusgroep al erg gericht op het leren; ook ouders waarderen dit. Ouders zijn dan ook erg gericht op toetsresultaten en het valt de leden van de focusgroep op dat hier ook nog meer voorlichting over nodig is. Wat is nu een voldoende? En wanneer is iets goed? Daarbij zijn toetsresultaten meetbaar, en is dit bij gedrag en werkhouding meer subjectief.

5 Beantwoording van de onderzoeksvraag; conclusies en discussie

Deelvraag 1: Welke verwachtingen hebben ouders van communicatie als het tot doel heeft het vergroten van de ouderparticipatie?

Zoals ik in hoofdstuk 4 heb beschreven maak ik om deze vraag te beantwoorden onderscheid in verwachtingen op de TOPOI-gebieden ordening en personen. Communicatie kan gericht zijn op de inhoud; maar communicatie kan ook gericht zijn op de persoon.

Figuur 5: Onderscheid tussen inhoudsniveau en betrekkningsniveau. Overgenomen van *Interculturele gespreksvoering. Theorie en praktijk van het TOPOI-model* (p.225) van E. Hoffman, 2013, Houten: Bohn Stafleu van Lochem. Copyright 2013 door Bohn Stafleu van Lochem

Bij ordening gaat het volgens Hoffman (2013) over “de waarneming van de werkelijkheid: hoe kijken mensen naar concrete situaties en kwesties en welke betekenis geven ze eraan” (p.198). In dit onderzoek gaat het dan ook over de betekenis die ouders aan communicatie geven; hoe zien ouders onderscheid in hoofd- en bijzaken?

Inhoudelijk verwachten alle geïnterviewde ouders dat de communicatie naar ouders gericht is op het leren van hun kind. De geïnterviewde ouders willen graag weten wat hun kind op school doet en willen hier graag hun bijdrage aan leveren, zo citeer ik enkele ouders:

Ouder 1: “Het is voor mij interessanter als het echt op leren gericht is. Ik denk dat je dan toch ook beter je best gaat doen om ervoor te zorgen dat je echt gaat”

Ouder 1: “En voor mij staat het leren echt voorop. Andere activiteiten zijn ook leuk, maar dat is de verantwoordelijkheid van de ouders.”

Ouder 3: “Ik vind het belangrijk om betrokken te zijn bij het leren van mijn kind”.

Ook vanuit de literatuur en de overheid is er een ontwikkeling gaande richting educatief partnerschap om zodoende tot een hogere ouderparticipatie te komen. Zo beschrijft De Wit (2005):

Het ideaalbeeld van de overheid is dat ouders nog meer gaan participeren..... Als scholen er beter in slagen het brede partnerschap handen en voeten te geven, komt de volgende stap vanzelf: meer ouders die kiezen voor de rollen die de overheid voor ogen staan. (p.7)

“Een belangrijk aspect van het TOPOI-gebied personen zijn de rollen van de betrokkenen en de wederzijdse verwachtingen ten aanzien hiervan” (Hoffman, 2013, p.230). Op betrekkningsniveau is in dit onderzoek vooral de persoonlijke band die leerkrachten met ouders opbouwen essentieel voor het vergroten van de ouderparticipatie. Ook op andere scholen probeert men vanuit een informele houding naar ouders het contact te leggen, en wordt deze manier als waardevol beschouwd (Booijink, 2007; Janssens & Van Vught, zoals geciteerd in Smit et al., 2007). Een manier om deze band op te bouwen is om ouders het gevoel te geven dat ze altijd welkom zijn en niet enkel op een afgesproken tijd; de ‘kom maar langs wanneer je wil mentaliteit’; in figuur 6 getypeerd als de open houding van een leerkracht. Enkele ouders vertellen hierover:

Ouder 1: “De ene is iets meer toegankelijker en heeft meer tijd voor je dan de ander. Er zijn jaren geweest waar mijn kind in de klas zat waar ik minder doordrong tot de leraar of juffrouw. Maar er zijn ook juffen en meesters waar mijn kind in de klas heeft gezeten die echt open staan voor vragen, die open staan voor uitleg en als er iets is dan kom je direct op gesprek.”

Ouder 2: “Als ik een leerkracht zie die heel open is waar ik het gevoel bij heb van: daar kan je zo op af stappen dan is het veel makkelijker om naar diegene toe te gaan. Of dat je altijd maar hoort; we maken een afspraak. Weet je, bij sommige leerkrachten heb je gewoon dat gevoel dat je zo iets kan vragen of dat het wel even tussendoor kan.”

Vanuit de focusgroep kwam nog wel de nuance dat een open houding niet verward moet worden met het feit dat ouders op elk moment welkom zijn. Als de school is begonnen, en de leerkracht staat voor de klas dan is het vanuit de leerkrachten, maar ook mijn wens, om deze tijd te besteden aan het onderwijsproces en de uitvoerende taak. Ook dit is wellicht een verschil in verwachtingen tussen leerkrachten en ouders wat expliciet moet worden uitgesproken.

De beantwoording van mijn eerste deelvraag; en hierbij het onderscheid tussen inhoudsniveau en persoonlijk niveau ziet er in mijn praktijksituatie dan als volgt uit:

Figuur 6: Verwachtingen ouders ten opzichte van communicatie. Uit eigen beheer.

Deelvraag 2: Welke eisen stellen ouders en leerkrachten aan communicatie om vanuit hun perspectief hun ideaal van ouderparticipatie te vergroten?

Het ideaal van ouderparticipatie wordt veelal opgebouwd vanuit het eigen referentiekader van ouders en leerkrachten. Leerkracht 1 vertelt:

“Ik denk dat je vergelijkt met wat je gewend bent, wat je zelf gezien hebt van je eigen schooltijd. Ik heb natuurlijk ook heel veel vriendinnen, en mijn ouders die in het onderwijs zitten en daarvan hoor je heel veel verhalen over andere scholen.”

“...of verhalen van mensen waarvan hun kind op school zit dat ze bij school betrokken worden of dat ze dingen moeten doen voor school binnen commissies.”

Alle geïnterviewde ouders hadden vanuit hun jeugd een andere ervaring met ouderbetrokkenheid/participatie dan wat wij als school van ouders verwachten. Deze ouders verwoorden dit als volgt:

Ouder 1: “Mijn vader kwam echt alleen naar school als het echt heel noodzakelijk was; als er een brief kwam met; ‘we hebben een gesprek’ of ‘we hebben een rapportgesprek’.”

Ouder 2: “Als ik naar de basisschool kijk dan was het het kerstdiner, dan werd je gebracht, en sinterklaas en dat was het wel.”

Ook vanuit eerder gedaan onderzoek komt dit beeld naar voren, zo citeer ik Smit, et al. (2007): “De leerkrachten van deze scholen vinden dan dat deze ouders niet betrokken zijn bij het onderwijs aan hun kinderen. Maar in feite komt het erop neer dat de ouders niet voldoen aan de verwachtingen van de leerkrachten” (p.13). Ook op mijn school hebben de geïnterviewde leerkrachten onuitgesproken verwachtingen naar ouders:

Leerkracht 1: Ik merk niet van; oh Sint komt eraan, oh Kerst komt eraan, dat er een ouder je klas binnenkomt en die zegt; ‘kan ik je ergens mee helpen?’ Er zal geen ouder zijn die zegt; ‘oh donderdagavond kerstdiner, zal ik je helpen met opruimen?’.

Leerkracht 3: “We hebben heel vaak kinderen die wat extra hulp nodig hebben en die we dan dingen meegeven naar huis om mee te oefenen. En je verwacht dat het gedaan wordt.....En vaak zie je dat het of niet terugkomt of je ziet dat het eigenlijk door de ouder gedaan is.....

Ook vanuit de focusgroep was er de bevestiging dat wij als school sommige zaken heel vanzelfsprekend vinden, terwijl dit voor een deel van de ouders niet zo is. In eerste instantie is het vanuit school dan ook essentieel dat de verwachtingen naar ouders worden uitgesproken:

Leerkracht 1: “Dus de verwachting duidelijk maken; het is echt de bedoeling dat je komt, en ook voor je kind. Het is belangrijk dat je er gewoon bent.”

Leerkracht 2: “Je kan ouders bijvoorbeeld veel meer betrekken bij Sinterklaas of bij Kerst. Je kan ze dan een veel meer taakgerichte functie geven. Dus niet van; ‘kom maar gezellig even langs’, maar; ‘kom maar begeleiden’.”

Leerkracht 3: “Ik weet dat we vorig jaar met elkaar hadden afgesproken dat we tijdens het kennismakingsgesprek meer onze verwachtingen zouden moeten uitspreken. Ik denk dat dat nog een punt is voor de leerkrachten. “

Als we spreken over de eisen die leerkrachten en ouders aan communicatie stellen dan wordt er ook het een en ander verwacht van de organisatie die aan deze eisen moet voldoen; binnen het TOPOI-model staat hier het gebied organisatie voor. Het gebied organisatie staat volgens Hoffman (2013) voor “de institutionele, organisatorische context en voor de structurele machtsverhoudingen waarbinnen het gesprek plaatsvindt” (p.246). De Wit (2005) beschrijft dat een schoolorganisatie aan de voorwaarden tijd, ruimte en middelen moet voldoen om zodoende educatief partnerschap vorm te geven. Wij, als organisatie, moeten dan ook tijd, ruimte en leerkrachten vrij roosteren om aan deze eisen te voldoen. In de praktijk zou dit er volgens een leerkracht en een ouder als volgt uit moeten zien:

Leerkracht 2: “Ik denk dat dat wel heel belangrijk is; en daarbij ook heel duidelijk aangeven wat wij van ze verwachten. Ik heb dat nu twee keer gedaan met activiteiten en ik merk dat ouders dat echt heel serieus oppakken en het ook echt heel goed willen doen. Op schoolreisje had ik ouders begeleid en heb ik van te voren gezegd wat wij van ze verwachten. Nou, en er waren daarna echt heel veel ouders die zich heel goed voelden”

Ouder 1: “Ik vind dat één leerkracht, of misschien wel meerdere, een halfuurtje voor schooltijd, desnoods een kwartier, vrijgemaakt moeten worden om ouders te betrekken of aan te spreken voor hulp.”

Vanuit de beantwoording van deelvraag 1 blijkt dat een persoonlijke benadering naar onze ouders het best werkt. Op dit moment wordt veel van de informatie vanuit school echter via de nieuwsbrief naar ouders gezonden; enkele leerkrachten en ouders stellen vraagtekens bij de effectiviteit van dit middel:

Leerkracht 1: “Soms worden brieven niet gelezen. Ik heb ook heel vaak dat als er een antwoordstrook ingevuld moet worden dan vullen de kinderen dat zelf in. En dan geven ze hem weer terug aan mij; ‘mijn moeder kan toch niet’. Dus die brief bereikt de ouders soms niet eens. Soms bereikt de brief de ouders, maar snappen ze dit niet.”

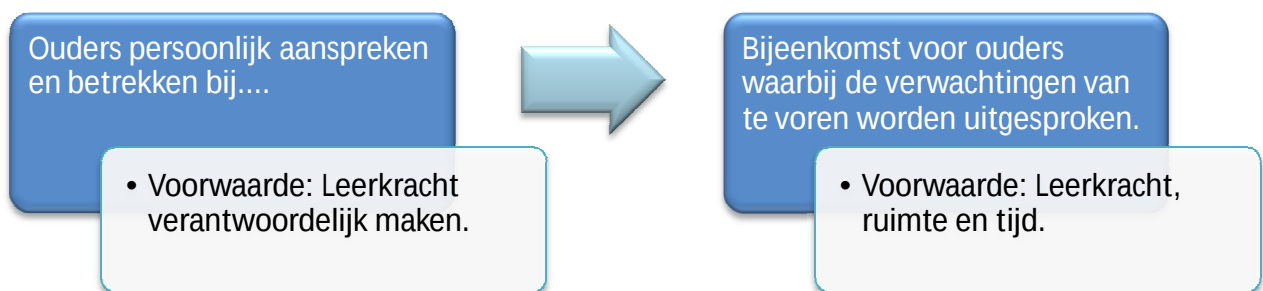
Ouder 1: “Als school vind ik het belangrijk om meer te communiceren bij grote stappen en hierbij toch meer de ouders te betrekken. Want er zijn gewoon zoveel vragen als er iets in de nieuwsbrief staat.”

Ouder 2: “Ik hoor nog wel eens van; ‘ja, die nieuwsbrief ben ik kwijt geraakt’.”

Volgens Smit et al. (2007) is het actief aanspreken van ouders op het schoolplein of in de school een aandachtspunt ter bevordering van de ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie. Ook deze leerkracht ziet dat mondeling aanspreken beter werkt:

Leerkracht 2: “Wat helpt is mond op mond reclame. Dus echt ouders aanspreken en ouders het gevoel geven dat ze belangrijk zijn op dat moment.”

De beantwoording van deze deelvraag is in figuur 7 terug te zien. In deze figuur zijn de eisen die ouders en leerkrachten stellen aan communicatie om ouderparticipatie te vergoten weergegeven. Hierbij moet worden aangetekend dat de schoolorganisatie eerst aan de voorwaarden tijd, ruimte en leerkrachten moet voldoen.

Figuur 7: Eisen aan communicatie om ouderparticipatie te vergoten. Uit eigen beheer.

Deelvraag 3: Welke beeldvormingfactoren zijn van invloed op de communicatie tussen ouders en leerkrachten bij ons op school?

Zoals ik in het theoretisch kader heb beschreven is er volgens Booijink (2007) met name bij leerkrachten behoorlijk negatieve beeldvorming ten opzichte van ouders en is dit van invloed op de communicatie. Vanuit mijn data is er onder de leerkrachten een zeer diverse, maar ook realistische beeldvorming ten opzichte van onze ouders:

Leerkracht 2: “Ja, ze zijn gemakzuchtig en denken school is school en laat ze daar maar de boel doen en wij zijn maar ouders. Maar ik bekijk dit soms ook vanuit een ander oogpunt en denk; er zijn echt wel ouders die het echt wel willen, en dat zien wij dan weer negen van de tien keer niet omdat wij dit weer niet gewend zijn.”

Als we kijken naar de inzet van ouders dan heerst er bij de leerkrachten een overwegend negatief beeld:

Leerkracht 1: “Ik denk dat er heel veel vanuit school komt. Ik denk dat ouders zelf weinig initiatief nemen. En als ze er dan zijn, dan *zijn* ze er; het is ook een soort van aanwezig zijn.”

Leerkracht 2: “Het beeld wat ik heb van ouders is dat ze wat wij doen altijd wel goed vinden omdat ze er zelf dan niet over na hoeven te denken.”

Leerkracht 3: "Als ik kijk naar de LOGO (woordenschat cursus) dan waren er heel veel ouders die zeiden; 'ja ik doe meel!' en ik merk nu dat heel veel ouders zeggen; 'ja, afspraak, afspraak'; dus dat de belangrijkheid afneemt."

Het negatieve beeld wat ontstaat bij de inzet van ouders voor en naar school kan er voor zorgen dat dit het denken en handelen in termen van educatief partnerschap en zo het uiteindelijk vergroten van de ouderparticipatie tegenwerkt. Zo citeer ik Beek, Van Rooijen en De Wit (2007):

Professionals..... merken dat ze soms los moeten komen van oude beelden: van beelden dat professionals het 'altijd beter weten' of van beelden dat ouders 'lastig' zijn en niet bereid zijn een dialoog aan te gaan. Dat zijn weinig productieve beelden. Ze leiden gemakkelijk tot een *self fulfilling prophecy*. Want als je je door die beelden laat leiden, word je gemakkelijk in dat oordeel bevestigd. (p10)

In mijn eigen onderzoek is het mij niet volledig gelukt om deze deelvraag te beantwoorden. Ik kan uiteindelijk geen conclusie aan deze data verbinden, omdat ik hiervoor simpelweg te weinig data heb. Daarbij had ik achteraf gezien mijn vragen gerichter kunnen stellen om zo nog meer denkmodellen boven water te krijgen. Wel sluit ik me aan bij Beek et al. (2007) die stellen dat een positieve grondhouding bepalend is voor de vormgeving aan je relaties en dat negatieve beeldvorming dit tegenwerkt.

Hoofdvraag: Waaraan moet de communicatie van school (leerkrachten) met ouders op deze school voldoen wil het een bijdrage leveren aan het vergroten van de ouderparticipatie?

In de huidige situatie wordt er nog vooral vanuit school informatie gezonden. Deze informatie staat in een nieuwsbrief en er wordt verwacht dat ouders deze lezen en hierop reageren. Daarbij lijkt de huidige weg vooral een weg van eenrichtingsverkeer. Vanuit de verschillende gesprekken komt naar voren dat ouders wel de behoefte hebben om te participeren op school maar dat ze hierin niet de juiste manier weten te vinden. Wij als school moeten in eerste instantie inzetten op communicatie gericht op leren. Het verder uitbouwen en vormgeven van educatief partnerschap is dan ook gewenst.

De manier om ouders te bereiken is bij ons op school vooral het persoonlijke contact. Ouders waarderen het als de leerkracht tijd maakt voor een gesprek, en als deze leerkracht een open houding heeft. Als ouders deelnemen aan een activiteit; of willen participeren dan weten ouders vaak niet wat er van ze verwacht wordt. Vanuit de organisatie moeten er dan ook voorwaarden (tijd, ruimte en leerkrachten) worden gesteld om zo met de ouders te bespreken wat er van ze verwacht wordt bij participatie. Zoals te zien is in figuur 7.

Discussie

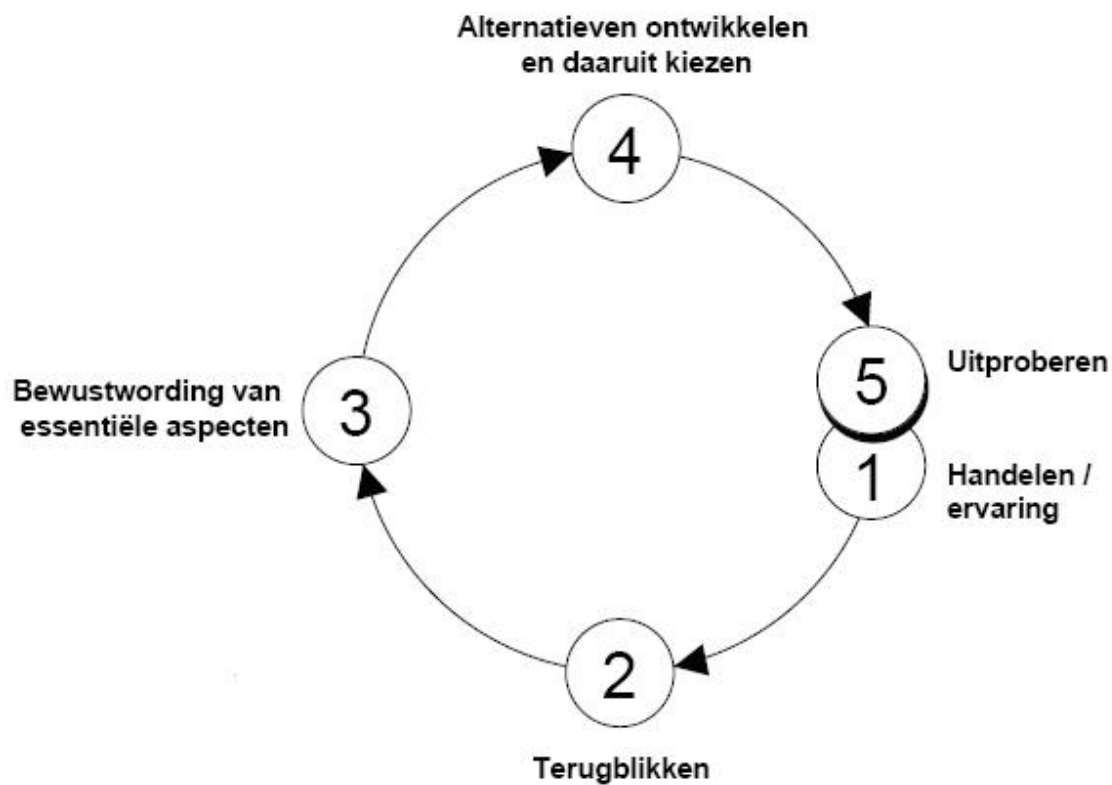
De bijdrage vanuit dit onderzoek aan mijn kennisontwikkeling is dat ik door het afnemen van de interviews en het coderen ervan, gedwongen ben om echt te luisteren naar de respondenten. Deze methodologie zorgt er dan ook voor dat er tijd gecreëerd wordt om dieper op een onderwerp in te gaan (tijd die er in de alledaagse hectiek niet is). Wel is het zo dat de kracht van de conclusies relatief is. Een interview afnemen en uitwerken kost veel tijd en hierdoor ben ik gebonden aan een minimaal aantal respondenten. Ik heb geprobeerd om dit zwakke punt te relativeren door uiteenlopende respondenten uit te kiezen. Het kiezen

van uiteenlopende respondenten en het bespreken van mijn data-analyse in een focusgroep heeft er wel voor gezorgd dat de validiteit en betrouwbaarheid van de data worden vergroot.

Zoals eerder beschreven is de communicatie nu nog vooral eenrichtingsverkeer; de school zendt informatie naar de ouders en de ouders hebben de kans om informatie terug te zenden. Deze situatie, met daarbij het niet duidelijk genoeg uitspreken van verwachtingen naar ouders, zorgt ervoor dat we op het eerste gezicht een lage ouderbetrokkenheid en participatie hebben. Een aanbeveling voor een vervolgstudie zou dan ook zijn hoe we ervoor kunnen zorgen dat school en ouders samen informatie zoeken en delen en zo de ontwikkeling van de leerling centraal zetten. De Vries (2013) schrijft hierover: “ouderbetrokkenheid 3.0 is de noodzakelijke stap om verder te gaan in de interactie tussen school en ouders” (p.10).

6 Evaluatie en reflectie

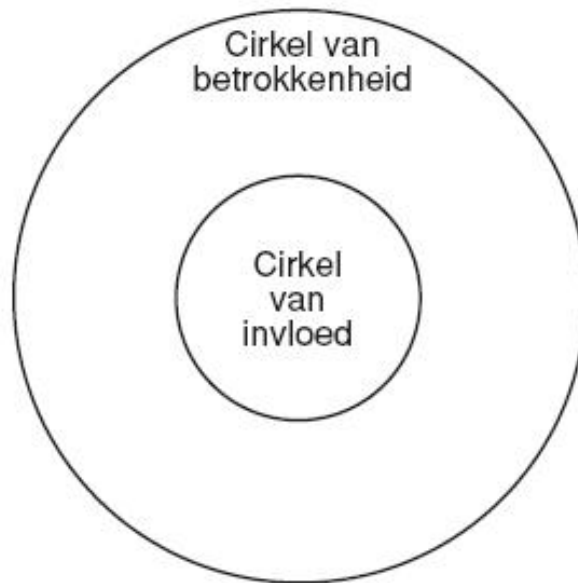
Om te reflecteren op de periode waarin ik mijn onderzoek heb uitgevoerd gebruik ik de cirkel van Korthagen en Vasalos (2002).

Figuur 8: Spiraalmodel voor reflectie. Overgenomen van Korthagen & Vasalos (2002)

Fase 1

Tijdens het opstarten van mijn onderzoek was ik net werkzaam als interim-locatieleider. Op mijn locatie was het rommelig door wisselingen in locatieleiding en ik zou het als leerkracht tijdelijk op mij nemen. Door mijn functie als interim-locatieleider en mijn ontwikkeling dankzij de master SEN signaleerde ik al snel een aantal zaken die aan verbetering toe waren. Één van deze zaken was het verhogen van de ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie bij mij op de locatie. Op dat moment bleef het bij signaleren, omdat mijn werkzaamheden op interim basis waren. Covey (2012) heeft het over de cirkel van invloed. In onze beleving zijn er tal van zaken waar we ons betrokken bij voelen, maar waar we niet altijd invloed op hebben. Het is zaak om de cirkel van invloed te vergroten om zo iets met deze betrokkenheid te kunnen doen.

Figuur 9: Cirkel van betrokkenheid en invloed. Overgenomen van Covey (2012)

In mijn cirkel van invloed lag op dat moment de vormgeving van mijn praktijkgericht onderzoek (PGO). Ik besloot dan ook om als thema voor mijn PGO ouderbetrokkenheid te kiezen.

Fase 2

Ik zag tijdens de start van mijn onderzoek een school waarbij er een lage ouderbetrokkenheid was en waar men zich bij neer had gelegd, want; 'zo is dat nu eenmaal bij ons'. Zelf geloof ik dat elke ouder het beste wil voor zijn of haar kind en dat een lage ouderbetrokkenheid dan ook bijna niet voorkomt. Deze persoonlijke visie komt voor uit mijn eigen ervaring als vader. Ik wil ook het beste voor mijn kind. Nu maakt het wel een verschil dat ik in Nederland ben geboren, ben opgegroeid en relatief hoog ben opgeleid; ik weet mijn weg dan ook wel te vinden. In tegenstelling tot de meeste inwoners van Overvecht die niet in Nederland zijn geboren en een lage of geen opleiding hebben. Ik zie dat ouders betrokken zijn bij de opvoeding van hun kinderen, maar ik zie ook dat sommige ouders hier geen vorm aan kunnen geven. Wij als professionals zullen ze hierin moeten ondersteunen.

Gaandeweg mijn onderzoek veranderde mijn cirkel van invloed. Doordat ik sinds dit schooljaar ook de functie van locatieleider heb, heb ik ook meer invloed ten opzichte van het proces om de ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie te vergroten. Het betrekken van ouders bij de school werd één van mijn acties voor het komende jaar. Doordat ik voor mijn kwalitatieve onderzoek interviews moest afnemen ging ik hierover ook met collegae in gesprek. Door erover met collegae in gesprek te gaan merkte ik dat het onderwerp ook echt begon te leven in mijn team.

Ik vind het spijtig dat het mij niet volledig is gelukt om achter de denkmodellen en beeldvorming van collegae te komen. Juist omdat men bij ons op de locatie het beeld had van een locatie waarbij er een lage ouderbetrokkenheid was wilde ik dit denkmodel aan de oppervlakte krijgen. Bij het vormgeven van mijn onderzoek en het eerder uitgevoerde onderzoek van Booijsink (2007) leek het mij waardevol om dit ook juist in mijn onderzoek toe

te passen. Volgens Senge, Cambron-McCabe, Lucas, Smith, Dutton, & Kleiner (2008) is het dan ook zo dat:

De discipline van mentale modellen heeft de taak stilzwijgende aannames en attitudes aan de oppervlakte te brengen zodat mensen over hun verschillen en misverstanden kunnen praten zonder dat ze meteen in de verdediging hoeven te schieten. Dit is cruciaal voor mensen die hun wereld of hun school beter, vollediger willen begrijpen.... (p.57)

Tijdens het afnemen van de interviews bleek al snel dat het mij niet direct lukte om concrete denkmodellen boven water te krijgen. De reden daarvan is denk ik dat het aantal participanten en de vraagstelling beperkt is waardoor ik geen gemene deler heb kunnen vinden waarop ik mijn conclusies kan baseren.

Als ik kijk naar het proces van onderzoek doen, had ik erg veel moeite met het feit dat het onderzoek constant in beweging was. Het begon al bij het trechteren en klein houden van mijn PGO. Ik heb hier denk ik wel een half jaar over gedaan en uiteindelijk ben ik met behulp van mijn critical friends op het huidige onderwerp uitgekomen. Later heb ik na overleg met mijn studiegroepbegeleider mijn deelvragen aangepast zodat ze beter aansluiten bij het doel van mijn onderzoek. Bij kwalitatief onderzoek is het niet altijd duidelijk welke gegevens er uit de praktijk komen; ook dit heeft ervoor gezorgd dat ik tijdens het verzamelen van de data mijn theoretische basis, en mijn deelvragen nog heb aangepast. Daar ik deze ervaring nog niet eerder heb opgedaan was het voor mij soms erg moeilijk om aanpassingen te maken. Gaandeweg mijn PGO ben ik erachter gekomen dat het een voortdurend bewegend proces is en dat het dan eigenlijk ook nooit 'af' is. Dit komt dan ook tot uiting in de triade waarbij er tijdens dit proces een voortdurende beïnvloeding is van persoon, theorie en praktijk. Tijdens de vormgeving van mijn onderzoek heb ik dan ook een omslag moeten maken van mechanisch naar organisch denken (Covey, 2011). Doordat ik een kwalitatief onderzoek uitvoer in een sociale context kan ik ook niet verwachten dat het werk of het onderzoek klaar is.

Fase 3

Het afnemen van de interviews zorgde ervoor dat ik echt bewust aan het luisteren was naar de ouders en leerkrachten. Ik ben tijdens mijn onderzoek dan ook competentier geworden in het omgaan met collegae en met de omgeving (basiscompetenties 5 en 6). Door met mijn collegae in gesprek te gaan over de ouderbetrokkenheid/participatie bij ons op school zorg ik ervoor dat men zich er ook van bewust wordt. Dit kan dan weer bijdragen aan het verbeteren van het pedagogisch klimaat. Door met ouders in gesprek te gaan geef ik ze een stem en dit helpt zo ook om samen met de leerkrachten in de focusgroep te reflecteren op ons eigen handelen.

Dit PGO heeft er vooral voor gezorgd dat ik mij heb ontwikkeld binnen de basisdimensies (Claasen, de Bruïne, Schuman, Siemons, & van Velthoven, 2009). Zo heb ik mijn visie op het waarderen van diversiteit (A1) verder kunnen ontwikkelen door dit onderzoek vorm te geven en door verschillende modellen voor interculturele communicatie te bestuderen. Inclusie in dit onderzoek geef ik dan ook vorm door ouders ook bij het leerproces te betrekken. Ook mijn authentiek functioneren (A3) heb ik de afgelopen periode een beroep op moeten doen. In dit geval gaat het dan vooral om de omgang met collegae en ouders. Ik probeer samen in kleine stapjes de ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie te vergroten. Ik besef mezelf dat

dit een lang proces is, en dat is dan ook de reden dat ik ervoor heb gekozen om mijn onderzoek voor nu te richten op de communicatie. Daarnaast heb ik als locatieleider een voorbeeldfunctie naar collegae en ouders; ik ben dan ook het 'levende lesje'. Ik kan enkel het levende lesje zijn als ik authentiek functioneer. Door zelf goed te luisteren naar collegae en ouders, en door zelf een open houding te hebben voorkom ik conflictsituaties. Dit zorgt er dan ook weer voor dat de ouders, mijn collegae en ikzelf beter functioneren.

Door het doen van onderzoek heb ik mijn opgedane kennis op een kritische manier (B1) toegepast door een beargumenteerde keuze te maken voor het gebruik van het TOPOI-model van Hoffman (2013); ook heb ik dit onderzoek vorm gegeven in samenwerking met collegae en ouders (B2.2); ten slotte werk ik door het uitvoeren van mijn PGO aan mijn onderzoekend handelen (B2.3).

Fase 4

In het vervolg wil ik mijn omgeving nog meer betrekken bij mijn onderzoek. Zo heb ik op de momenten dat ik tijdens het vormgeven van mijn onderzoeksvoorstel vastliep te weinig gebruik gemaakt van mijn critical friends. Waar ik voor mijn toets 'onderzoeksvoorstel' nog te weinig gebruik heb gemaakt van de hulp van critical friends heb ik dat nu wel gedaan. De uitkomst hiervan is dat mijn onderzoeksverslag helder geschreven is en dat er nu meer structuur in het verhaal zit. Bij een volgend onderzoek is het dan ook van belang dat ik mijn critical friends meeneem al bij de eerste stappen.

Als ik terugkijk op mijn PGO dan denk ik ook dat de tijd die ik ervoor heb gehad te kort is. In een volgend PGO zou ik langer de tijd willen hebben waardoor ik met nog meer mensen in gesprek kan gaan. Dit zorgt ervoor dat de validiteit van mijn onderzoek vergroot wordt. Als ik onderliggende denkmodellen wil onderzoeken heb ik dan ook meer tijd en een grotere groep participanten nodig om daadwerkelijk conclusies te kunnen trekken. Een nadeel van deze methode is dat ik dan nog meer tijd kwijt ben aan de transcriptie en dat ik nog kritischer moet omgaan met de codes welke ik weer onder verdeel in de codeboom.

Een indirect voortvloeisel uit mijn PGO, en mijn betrokkenheid bij dit thema is dat ik dit jaar op onze locatie een ouderraad heb opgestart. Waar wij de enige locatie waren zonder ouderraad zijn wij nu een locatie met een goede ouderraad die de verbinding maakt naar de bewoners in de wijk en gezamenlijk actie voert voor een veilige verkeerssituatie in de wijk. Mijn hypothese is dan ook uitgekomen; ook wij hebben betrokken ouders. Mijn gedachtegang klopt dan ook dat onze ouders niet weten hoe ze zichzelf moeten organiseren en hoe ze ouderbetrokkenheid/participatie moeten vormgeven. Wij als school moeten hierin dan ook de verbindende factor zijn.

Fase 5

Het laatste gedeelte van het huidige schooljaar en het komende schooljaar gebruik ik mijn kennis welke ik heb opgedaan tijdens mijn PGO om het ouderbeleid bij mij op de locatie verder te ontwikkelen. Zo ben ik samen met dr Leo Pauw (projectleider van de Vreedzame school) en enkele ouders bij ons op de locatie een ouderstuurgroep Vreedzaam 2.0 opgestart. Het idee erachter is dat we vanuit de (Vreedzame) school veel aanbieden aan ouders. We geven ouders voorlichting, organiseren ouderavonden, proberen vanuit school verbinding te maken met wijkinstellingen etc. Het is echter zo dat de ouders van de

leerlingen een minimale eigen inbreng hebben. De bedoeling is dat dit een stuurgroep van en door ouders zal worden. We leggen dan ook de verantwoordelijkheid bij de ouders neer om de principes vanuit de Vreedzame School en wijk uit te dragen. De eerste actie van deze stuurgroep is een stuk voorlichting over de Vreedzame principes en uiteindelijk wil de stuurgroep een ouderavond over Vreedzaam organiseren.

Literatuurlijst

Beek, S., van Rooijen, A., & de Wit, C. (2007). *Samen kun je meer dan alleen. Educatief partnerschap met ouders in primair en voortgezet onderwijs*. Den Haag: Q*primair.

Beukering, T. v., & Pameijer, N. (2008). *Handelingsgericht werken: een handreiking voor de interne begeleider. Samen met leraar, ouder en kind aan de slag*. Leuven/Voorburg: Acco.

Boeije, H. (2012). *Analyseren in kwalitatief onderzoek. Denken en doen*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers.

Booijink, M. (2007). *Terug naar de basis. Communicatie tussen leerkrachten en allochtone ouders in het primair onderwijs*. Leiden: Universiteit Leiden.

Claasen, W., de Bruïne, E., Schuman, H., Siemons, H., & van Velthoven, B. (2009). *Inclusief bekwaam. Generiek competentieprofiel inclusief onderwijs*. Antwerpen-Apeldoorn: Garant.

Covey, S. R. (2012). *De zeven eigenschappen van effectief leiderschap*. Amsterdam: Business Contact.

Covey, S. R. (2011). *De 8ste eigenschap. Van ineffectiviteit naar inspiratie*. Amsterdam: Atlas Contact Uitgeverij.

de Lange, R., Schuman, H., & Montesano Montessori, N. (2011). *Praktijkgericht onderzoek voor reflectieve professionals*. Antwerpen - Apeldoorn: Garant.

de Vries, P. (2013). *Ouderbetrokkenheid 3.0. Van informeren naar samenwerken*. Amersfoort: CPS Onderwijsontwikkeling en advies.

de Vries, P. (2010). *Ouders in de School*. Amersfoort: CPS Onderwijsontwikkeling en advies.

De Wit, C. (2005). *Ouders als educatieve partner. Een handreiking voor scholen*. Den Haag: Q*primair.

Eppink, A. (1981). *Cultuurverschillen en communicatie. Problemen bij hulpverlening aan migranten in Nederland*. Alphen aan den Rijn: Samsom.

Hoffman, E. (2013). *Interculturele gespreksvoering. Theorie en praktijk van het TOPOL-model*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.

Hofstede, G., Hofstede, G. J., & Minkov, M. (2012). *Allemaal andersdenkenden. Omgaan met cultuurverschillen*. Amsterdam: Business contact.

Jacobs, G. (2010). *Professionele waarden in kritische dialoog*. Tilburg: Fontys OSO.

Kilic-Atasever, E. (2009). *Communicatie is de sleutel tot succesvolle samenwerking: een onderzoek naar communicatie tussen basisscholen, lokale instellingen en ouders binnen stadsdeel Westerpark*. Amsterdam: Educatieve hogeschool van Amsterdam.

Korthagen, F., & Vasalos, A. (2002). Niveaus in reflectie; maatwerk in begeleiding. *VELON -tijdschrift voor lerarenopleiders*. , 29-38.

Marzano, R. J. (2012). *Wat werkt op school. Research in actie*. Bazalt: Meppel.

Onderwijsraad. (2010). *Ouders als partners*. Den Haag: Onderwijsraad.

Pinto, D. (2004). *Interculturele communicatie, conflicten en management*. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.

Senge, P., Cambron-McCabe, N., Lucas, T., Smith, B., Dutton, J., & Kleiner, A. (2008). *Lerende scholen. Het vijfde discipline handboek voor onderwijzers, ouders en iedereen die betrokken is bij scholing*. Den Haag: Academic Service

Shadid, W. (2007). *Grondslagen van interculturele communicatie: Studieveld en werkterrein*. Amsterdam: ADFO groep.

Smit, F., Driessen, G., Sluiter, R., & Brus, M. (2007). *Ouders, scholen en diversiteit. Ouderbetrokkenheid en -participatie op scholen met veel en weinig achterstandsleerlingen*. Nijmegen: ITS - Radboud Universiteit Nijmegen.

van Meersbergen, E., & de Vries, P. (2013). *Handelingsgericht werken in passend onderwijs. Achtergronden, aanpak en hulpmiddelen*. Utrecht: Perspectief Uitgevers.

van Meersbergen, E., & Jeninga, J. (2012). De ecologie van de leerling. Een systeemgericht model voor het onderwijs. *Tijdschrift voor orthopedagogiek*, 175-185.

Bijlage 1: Vragenlijst semi-gestructureerd interview

Taal:

Voor leerkrachten

- In hoeverre speelt de beheersing van de Nederlandse taal een rol in de communicatie met de ouders?
- Welke taalproblemen ondervindt je in de communicatie met ouders?
- Wat zou helpen om de genoemde taalproblemen op te lossen?

Voor ouders

- In hoeverre speelt de beheersing van de Nederlandse taal een rol in de communicatie met de leerkrachten?
- Welke taalproblemen ondervindt u in de communicatie van de school met u (hier de verschillende communicatie vormen noemen bv briefjes, uitnodigingen, schoolkrant, website ...)?
- Wat zou u helpen om de genoemde taalproblemen op te lossen?

Ordering:

Voor leerkrachten

- Wat versta jij onder ouderbetrokkenheid, ouderparticipatie?
- Wat vindt jij als leerkracht van ouderbetrokkenheid bij de school? Nodig, niet nodig, belangrijk, onbelangrijk, hoezo, inhoud van ouderbetrokkenheid,...?

Voor ouders

- Weet u wat ouderbetrokkenheid is?
- Wat betekent voor u ouderbetrokkenheid bij de school?
- Kent u ouderbetrokkenheid vanuit uw eigen schoolervaring (in uw herkomstland)? Vertelt u daar wat meer over.
- Wat vindt u als ouder van ouderbetrokkenheid bij de school? Nodig, niet nodig, belangrijk, onbelangrijk, hoezo, inhoud van ouderbetrokkenheid,...?
- Hoe wordt in uw omgeving (verdere familie, de gemeenschap, buurt) gedacht over ouderbetrokkenheid bij de school?

Personen

Voor leerkrachten

- Wat voor beeld heb je van de (Marokkaanse/buitenlandse) ouders als het gaat om ouderbetrokkenheid?
- Als je denkt aan de gesprekken die je hebt met ouders (formeel/informeel).wat voor beeld heb je dan van deze ouders? Wat valt je op; wat ervaar je anders dan bij Nederlandse ouders?
- Welke verwachtingen heb je van de ouders? Wat voor rol dienen de ouders volgens jou te spelen?
- Heb je deze verwachtingen uitgesproken naar ouders? Weten ouders wat jij, wij als school van hen verwachten?

Voor ouders

- Spreekt u wel eens leerkrachten (bij het wegbrengen, ophalen van uw kind; ouderavond; oudergesprek,..)? Wat vindt u van de docenten? Hoe zijn ze? Hoe gaan ze met u om?
- Welke verwachtingen heeft u als ouder van de leerkrachten en van hun communicatie?
- Weet u als ouder wat de school van u verwacht?

Organisatie

Voor leerkrachten

- Er zijn nu een aantal ouderactiviteiten. Welke van deze worden door Marokkaanse ouders het best/ het slechtst bezocht? Redenen hiervan? Is er hierbij sprake van een verschil tussen allochtone en autochtone ouders? Tussen vaders en moeders?
- Wat zouden we als school kunnen doen om de minder-succesvolle ouderactiviteiten beter te doen slagen?
- Wat zouden we als school kunnen doen/organiseren om met name de Marokkaanse ouders meer bij de school te betrekken?

Voor ouders

- Bent u tevreden met de manier waarop de school met u communiceert?
- Zo ja; waar blijkt dit uit? Zo nee; wat zou u graag anders zien?
- De school organiseert verschillende ouderactiviteiten. Weet u welke?
- Welke van deze ouderactiviteiten bezoekt u (of uw vrouw/man/familielid)? Aan welke neemt u (of uw vrouw/man/familielid) deel?
- Wat is de reden dat u ouderactiviteiten (benoemen welke) wel/niet bezoekt?
- Wat kan de school doen/organiseren om u (meer) bij deze ouderactiviteiten/bij de school te betrekken?
- Heeft u ideeën voor ouderactiviteiten/ activiteiten die de betrokkenheid van vooral Marokkaanse ouders bij de school kan vergroten?

Inzet

Voor leerkrachten

- Voel je je door de ouders erkend, gezien in jouw inzet voor de kinderen? Is er onderscheid in deze erkenning tussen Nederlandse en Marokkaanse ouders? Zo ja, in welk opzicht?
- Wanneer voel je je door ouders erkend? Wat doen ouders dan? Wat laten ze jou zien?
- Wat zie jij van de inzet van Marokkaanse ouders voor hun kind(eren), voor de school? Welke inzet hebben, naar jouw idee, Marokkaanse ouders voor hun kind(eren), voor de school?

Voor ouders

- Op welke wijze zet u zich in voor uw kind, voor de school? Wat doet u dan?
- Vind u dat de school voldoende ziet, welke inzet u heeft voor uw kind, voor de school? Hoe laat de school blijken/zien dat ze uw inzet ziet.
- Voelt u zich erkend, gezien door de school, de leerkracht(en) in uw inzet?
- Wat kan de school doen, zodat u zich meer gezien, erkend voelt in uw inzet?

Bijlage 2: Onderzoekslogboek

Datum	Activiteit	- Wat was aan de orde - Wat is daarbij voor mij van belang - Welke conclusies verbind ik daarnaar
27-1-13	Literatuurstudie Onderzoek: Ouders, scholen en diversiteit	- In de literatuur wordt er een duidelijk achtergrondkader geschetst. Er worden verschillen benoemd tussen ouderparticipatie (denk aan ouderraad etc.) ouderbetrokkenheid (aanwezig bij rapportgesprekken etc.) en partnerschap (een proces waarin betrokkenen erop uit zijn om elkaar wederzijds te ondersteunen. - Er worden verschillende doelen van ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie omschreven. - Het verschil in visie op onderwijs, leren en gedrag tussen allochtone en autochtone ouders wordt beschreven. Ook het verschil van mening voor de verantwoordelijkheid voor het opvoeden & onderwijs wordt beschreven.
27-1-13	Literatuurstudie Onderzoek: FORUM/PAOO	- Belemmeringen die allochtone ouders en school ervaren. - PAOO pleit voor een ouder-school overeenkomst welke in te vullen is bij de intake. Deze overeenkomst is een overeenkomst specifiek op maat en voor de betreffende school en doelgroep.
27-1-13	Literatuurstudie Master thesis; Het begint bij de intake; Dijkstra, Sita	Een onderzoek waarbij het ontwerpen van een intake wordt beschreven om zo de ouderbetrokkenheid vanaf het eerste moment te verhogen. Dit onderzoek en de literatuurstudie stellen mij voor de vraag hoe ik mijn PGO moet/wil kaderen. De vraag is hoe ik het klein moet houden. Om te beginnen kan ik starten bij een visie ontwikkeling (een nulmeting) en het ontwikkelen van een ouder-school overeenkomst.
8-2-13	CF – Nelleke Brouwer	In ben gesprek geweest met Nelleke Brouwer, directeur OBS Overvecht. Heb Nelleke verteld hoe mijn oriëntatie eruit zag en dat ik mezelf oriënteerde op de intake. Nelleke vertelde mij dat dit nu op dit moment ook al door een andere partij wordt gedaan. Dit zou voor mij misschien dan ook minder waardevol zijn. We hebben het verder over ouders als partner en hoe dit vorm te geven. Het is moeilijk voor ons om onze vreedzame visie duidelijk te maken naar onze ouders. Wellicht is het interessant om hier wat mee te doen. Nelleke geeft me literatuur mee (Handboek ouders in de school, Peter de Vries; ouders als educatieve partner een handreiking voor scholen, Cees de Wit)
25-2-13	Feedback Erik van Meersbergen	De oriëntatie van mijn onderzoek gaat een nieuwe richting op. De richting van verbinden van de visie van school en de visie van ouders en past dit binnen de Vreedzame Wijk Overvecht. Ik heb feedback aan Erik gevraagd omdat mijn onderwerp nu nog erg breed en niet concreet genoeg is. Erik mailt mij het volgende: Je keuze van onderwerp spreekt me erg aan. Er is al veel gepubliceerd over ouderparticipatie, ouderbetrokkenheid. Jij wilt verder gaan door op basis van de beschrijvingen in de literatuur en misschien ook de aanwezige meningen van betrokkenen echt te onderzoeken wat men wil, wat men daarvoor aan activiteiten kan doen. Activiteiten die dan ook uitgevoerd en ge-evalueerd kunnen worden/getoetst kunnen worden aan je eigen vooronderstellingen dat iets.....beter kan worden dan.....(huidige situatie/aanpak). Je onderzoeksvraag is nu nog te breed. Aanscherpen wanneer je doel binnen het PGO helder is. Dan kun je denken aan het ontwikkelen van een enquête of denktank/forum van meedenkers (vertegenwoordigers alle partijen). Je doel van je PGO is helder, Je doel binnen je PGO is echter nog niet helder genoeg. Stel jezelf vragen als: welk type PGO ga ik doen? 1. naar effecten van een speciale aanpak/interventie/begeleiding/methodiek etcetera.. 2. naar een ontwerp van de ideale situatie rondom ouderparticipatie op OBO (bijvoorbeeld)? 3. naar een beschrijving van een ideale aanpak met een onderzoeksgroep en controle-groep ernaast ter vergelijking van het experiment/ontwerp van de ideale situatie? Wanneer je dit meer helder hebt, dan kun je bijbehorende onderzoeksmethoden, instrumenten en de onderzoeksgroepen exacter formuleren. Houd het smal van opzet (je mag best eerst breed verkennen hoor) en daarmee controleerbaar/volgbaar op mogelijke effecten van je ontwerpen en daarmee later analyseerbaar om tot een onderzoeksrapportage te kunnen komen. Er komt binnenkort (zoals je wel weet) een boek van Peter de Vries en mij uit. April, daarin zitten ook zeker voor jou bruikbare achtergronden en instrumenten in verwerkt. Kun je gebruik van maken, in overleg met mij. Dan spreken we later wel over hoe en wat te vermelden in je PGO. Succes en vriendelijke groeten, Erik.
12-3-13	Studiebijeenkomst - OND2	Deze studiebijeenkomst ging over het formuleren van de juiste onderzoeksvraag. Tijdens deze studiebijeenkomst kwam ik in gesprek met onze docent. Ik vertelde onze docent dat ik wel de richting van mijn onderzoek in mijn hoofd had, maar dat het mij niet lukte om het klein te maken. Onze docent stelde mij enkele vragen om zo de richting van mijn onderzoek te trechteren en dit dan ook kleiner te maken. Ook gaf hij ons enkele tips mee die mij aan het denken hebben gezet. - Kill your darlings. Het onderzoek duurt maar enkele maanden. Ik wil heel veel, en ik wil ook heel veel bereiken. Dit is binnen deze paar maanden niet te realiseren. De 'leuke dingen' moet ik dan ook voor nu uit mijn hoofd zetten, en deze komen later. - Denk zakelijk. Ik volg deze opleiding om zo mijn master te behalen. Voor mijn master moet ik een PGO

		uitvoeren. Denk dan ook vooral nu aan het uitvoeren en afronden van dat PGO. De vragen en tips van onze docent hebben ervoor gezorgd dat ik ben uitgekomen op de communicatie die wij hebben met en naar de ouders van de leerlingen. Hoe denken onze ouders over communicatie? Welke communicatiemiddelen zetten wij in en hoe worden deze gebruikt?
21-4-13	Studiegroep - SG	Tijdens deze bijeenkomst ging het over het formuleren van je onderzoeksvraag. Ik gaf aan dat ik al een lange tijd aan het stoeien ben, veel onderzoek en literatuur lees, maar er toch niet uitkom. Het lukt mij niet om alle info te trechteren. Dankzij het doorvragen van mijn CF's is het mij toch gelukt om tot een behapbare formulering te komen. Ook heeft Erik mij geholpen bij het doel van mijn onderzoek, en het doel binnen mijn onderzoek. Wat Erik bevreesde was dat ik met vrijwel niemand over deze worsteling heb gepraat. Ik heb de eerste twee verslagen vrijwel zelfstandig ingeleverd. Nu ik vastloop is het belangrijk dat ik hierbij hulp van een CF inschakel. Deze bijeenkomst heeft hiervoor het bewijs geleverd. Waarom ik dit nog niet eerder heb gedaan is mij ook nog een vraag.
25-9-13	Studiegroep - SG	Tijdens deze bijeenkomst ging het over de te maken stappen binnen je onderzoek. Mijn vraag was wat het verschil is tussen de toets onderzoeksvoorstel (welke is goedgekeurd met een 7) en de eerste 3 stappen van het PGO. Onze nieuwe studiegroep begeleider Willem de Vlaming gaf aan dat ik mijn onderzoeksvoorstel nog eens goed moest doorlezen en dat ik nog het een en ander zou kunnen aanpassen. In gesprek met Willem vroeg ik naar zijn visie over deze eventuele aanpassingen. Willem had mijn onderzoeksvoorstel gelezen en zag dat het doel binnen mijn onderzoek niet aansloot bij mijn onderzoeksvragen. Het doel van mijn onderzoek was erg gericht op de beleving en betrokkenheid van mensen terwijl mijn onderzoeksvragen erg technisch van aard waren. Het antwoord op deze vragen zou ik eventueel ook kunnen beschrijven in het theoretisch kader. Om mijn onderzoeksvragen meer te laten aansluiten bij het doel binnen mijn onderzoek moet ik deze vragen ook meer richten op de beleving en het gevoel van mensen. Vragen die ik mezelf dan ook kan stellen zijn: - Wat willen de mensen? - Hoe kom ik hierachter? - Wat verwachten ouders en mijn teamleden van communicatie en welke theorie kan ik hieraan koppelen? - Wat zegt een evt. oudertevredenheidsonderzoek? - Wat is relevant om uit te zoeken?
29-9-13	Aanpassing onderzoeksvragen	Voor nu heb ik mijn deelvragen deels aangepast: Door welke vormen van communicatie kunnen we de ouders van de leerlingen van onze school meer betrekken bij ons onderwijs? - Wat is zijn de ervaringen van leerkrachten mbt onze communicatie naar ouders? - Welk beeldvormingfactoren zijn van invloed op de communicatie tussen ouders en leerkrachten bij ons op school? - Wat zegt de literatuur over beeldvormingfactoren die van invloed zijn op communicatie? - Welke vormen van communicatie zijn wenselijk voor de ouders en de leerkrachten van onze school?
2-10-13	Literatuurstudie Boek: grondslagen van interculturele communicatie	Ik heb dit boek aangeschaft om meer inzicht te krijgen in de beeldvorming die van invloed is op interculturele communicatie. Het stukje beeldvorming komt namelijk direct tot uiting in mijn onderzoek. Shadid beschrijft de uitgangspunten van de sociale categoriseringstheorie: 1. De mens deelt zijn deel zijn omgeving in in verschillende samenhangende sociale categorieën (groepen). Dit is op basis van identificatie (directe criteria) en inferentie (subjectieve criteria) 2. Elk mens is voortdurend op zoek naar het verkrijgen van een positief gewaardeerde identiteit. Mensen hebben de neiging de eigen groep in positieve zin te evalueren. In mijn onderzoek kan ik toetsen tot welke groep een leerkracht zich voelt aangetrokken, en welk gevoel de leerkracht hierbij heeft.
1-11-13	Literatuurstudie Boek: grondslagen van interculturele communicatie	Na de literatuurstudie en de feedback van Willem op mijn onderzoeksvoorstel heb ik besloten dat ik mijn onderzoek kan kaderen door gebruik te maken van de TOPOI benadering. Dit is een systeemtheoretische benadering. Het model richt zich op (T)aal, (O)rdening, (P)erspectieven, (O)rganisatie en (I)nzet/invloed. Men stelt hierbij vragen over het eigen gedrag en dat van de ander waarbij men rekening houdt met de invloed van overige systemen op het gedrag van beide.
1-11-13	Aanpassing onderzoeksvragen	De onderzoeksvraag en deelvragen. Waarom moet de communicatie tussen ouders en school (leerkrachten) op deze school voldoen wil het een bijdrage leveren aan het vergroten van de ouderparticipatie. - Wat zijn de ervaringen van leerkrachten en ouders m.b.t. onze communicatie naar ouders? - Welke verwachtingen hebben ouders en leerkrachten met betrekking tot ouderbetrokkenheid? - Welke eisen stellen ouders en leerkrachten aan communicatie om vanuit hun perspectief hun ideaal van ouderparticipatie te vergroten? - Wat zegt de literatuur over beeldvormingfactoren die van invloed zijn op communicatie? - Welk beeldvormingfactoren zijn van invloed op de communicatie tussen ouders en leerkrachten bij ons op school?

8-11-13	Aanpassing onderzoeksvragen	De onderzoeksvraag en deelvragen. Waaraan moet de communicatie tussen ouders en school (leerkrachten) op deze school voldoen wil het een bijdrage leveren aan het vergroten van de ouderparticipatie? - Welke verwachtingen hebben ouders en leerkrachten van communicatie als het tot doel heeft het vergroten van de ouderparticipatie? - Welke eisen stellen ouders en leerkrachten aan communicatie om vanuit hun perspectief hun ideaal van ouderparticipatie te vergroten? - Wat zegt de literatuur over beeldvormingfactoren die van invloed zijn op communicatie? - Welk beeldvormingfactoren zijn van invloed op de communicatie tussen ouders en leerkrachten bij ons op school?
22-11-13	Studiebijeenkomst – OND5	Ik heb besloten hoe ik mijn interviews ga structureren en vooral analyseren. Ik wil een open interview houden met de TOPI gebieden als richtinggevend achtergrond. De uitkomst ga ik analyseren door gebruik te maken van een thematische analyse van de tekst. Ik hoop enkele gemeenschappelijke thema's uit de tekst te halen en deze te koppelen aan de literatuur.
29-11-13	Feedback Edwin Hoffman (auteur 'interculturele gespreksvoering. Theorie en praktijk van het TOPOI model'.)	Beste Dennis, dank voor je mail en je interessante vraag waar ik graag op inga. Ik heb het de komende tijd wel erg druk en volgende week ben ik elke dag onderweg voor workshops, vandaar even snel een eerste, korte reactie: Ik heb de eerste 3 hoofdstukken van je onderzoek gelezen en ik denk dat TOPOI goed te gebruiken is als leidraad voor de vraagstellingen van je onderzoek. Kleine opmerking alvast is op pagina 4 schrijf je Perspectieven voor de P van TOPOI, maar dat moet Personen zijn zoals je het verderop wel correct noemt. Wat je vragenitems betreft, geordend naar TOPOI, denk ik al snel aan items als: TOPOI: Taal: Voor leerkrachten • In hoeverre speelt de beheersing van de Nederlandse taal een rol in de communicatie met de ouders? • Welke taalproblemen ondervindt u in de communicatie met ouders? • Wat zou helpen om de genoemde taalproblemen op te lossen? Voor ouders • Welke taalproblemen ondervindt u in de communicatie van de school met u (hier de verschillende communicatie vormen noemen bv briefjes, uitnodigingen, schoolkrant, website ...)? • Wat zou u helpen om de genoemde taalproblemen op te lossen? Ordering: Voor leerkrachten • Wat versta jij onder ouderbetrokkenheid, ouderparticipatie? Voor ouders • Wat betekent voor u ouderbetrokkenheid bij de school? • Kent u ouderbetrokkenheid vanuit uw eigen schoolervaring (in uw herkomstland)? Vertelt u daar wat meer over. • Wat vindt u als ouder van ouderbetrokkenheid bij de school? Nodig, niet nodig, belangrijk, onbelangrijk, hoezo, inhoud van ouderbetrokkenheid,...? • Hoe wordt in uw omgeving (verdere familie, de gemeenschap, buurt) gedacht over ouderbetrokkenheid bij de school? Personen Voor leerkrachten • Wat voor beeld heeft u van de (Marokkaanse/buitenlandse) ouders als het gaat om ouderbetrokkenheid? • Als je denkt aan de gesprekken die je hebt met ouders (formeel/informeel).wat voor beeld heb je dan van deze ouders? Wat valt je op; wat ervaar je anders dan bij Nederlandse ouders? • Welke verwachtingen heb je van de ouders? Wat voor rol dienen de ouders volgens jou te spelen? • Heb je deze verwachtingen uitgesproken naar ouders? Weten ouders wat jij, wij als school van hen

		verwachten? Voor ouders • Spreekt u wel eens leerkrachten (bij het wegbrengen, ophalen van uw kind; ouderavond; oudergesprek,...)? Wat vindt u van de docenten? Hoe zijn ze? Hoe gaan ze met u om? • Welke verwachtingen heeft u als ouder van de leerkrachten? Organisatie Voor leerkrachten • Er zijn nu een aantal ouderactiviteiten. Welke van deze worden door Marokkaanse ouders het best/ het slechtst bezocht? Redenen hiervan? Is er hierbij sprake van een verschil tussen allochtone en autochtone ouders? Tussen vaders en moeders? • Wat zouden we als school kunnen doen om de niet-succesvolle ouderactiviteiten beter te doen slagen? • Wat zouden we als school kunnen doen/organiseren om met name de Marokkaanse ouders meer bij de school te betrekken? Voor ouders • De school organiseert verschillende ouderactiviteiten. Weet u welke? • Welke van deze ouderactiviteiten bezoekt u (of uw vrouw/man/familielid)? Aan welke neemt u (of uw vrouw/man/familielid) deel? • Wat is de reden dat u ouderactiviteiten (benoemen welke) wel/niet bezoekt? • Wat kan de school doen/organiseren om u (meer) bij deze ouderactiviteiten/bij de school te betrekken? • Heeft u ideeën voor ouderactiviteiten/ activiteiten die de betrokkenheid van vooral Marokkaanse ouders bij de school kan vergroten? Inzet Voor leerkrachten • Voel je je door de ouders erkend, gezien in jouw inzet voor de kinderen? Is er onderscheid in deze erkenning tussen Nederlandse en Marokkaanse ouders? Zo ja, in welk opzicht? • Wanneer voel je je door ouders erkend? Wat doen ouders dan? Wat laten ze jou zien? • Wat zie jij van de inzet van Marokkaanse ouders voor hun kind(eren), voor de school? Welke inzet hebben, naar jouw idee, Marokkaanse ouders voor hun kind(eren), voor de school? Voor ouders • Op welke wijze zet u zich in voor uw kind, voor de school? Wat doet u dan? • Vind u dat de school voldoende ziet, welke inzet u heeft voor uw kind, voor de school? Hoe laat de school blijken/zien dat ze uw inzet ziet. • Voelt u zich erkend, gezien door de school, de leerkracht(en) in uw inzet? • Wat kan de school doen, zodat u zich meer gezien, erkend voelt in uw inzet? • Zou u willen deelnemen aan een werkgroepje om ideeën uit te werken om Marokkaanse ouders meer bij de school te betrekken? Het lijkt me van belang het profiel van iedere geïnterviewde ouder op te nemen: man/vrouw; etnische achtergrond; leeftijd; opleiding; werk; migratie-achtergrond hoe lang in Nederland? Belangrijk lijkt me verder geen vragenlijst af te werken, maar een open gesprek te beginnen met de te interviewen ouders en leerkrachten en de TOPOI-items achter de hand te houden om deze zo nodig in het gesprek in te brengen. Daarbij van groot belang in te voegen in de taal van de ouders. De TOPOI-gebieden kom je in de communicatie gelijktijdig tegen en het kan zijn dat een vraag/antwoord op meerdere gebieden tegelijk kan liggen. De TOPOI-gebieden zijn alleen onderscheiden om zoveel mogelijk aspecten van de communicatie zichtbaar te maken en daarmee evenvele openingen te vinden om de communicatie te verbeteren. Dit is een eerste reactie, hopelijk ben je hiermee al wat geholpen en hoor ik graag verder van je, Vriendelijke groet, Edwin Hoffman
29-11-13	Aanpassing onderzoeksvragen	De onderzoeksvraag en deelvragen. Waaraan moet de communicatie van school (leerkrachten) met ouders op deze school voldoen wil het een bijdrage leveren aan het vergroten van de ouderparticipatie?

		- Welke verwachtingen hebben ouders van communicatie als het tot doel heeft het vergroten van de ouderparticipatie? - Welke eisen stellen ouders en leerkrachten aan communicatie om vanuit hun perspectief hun ideaal van ouderparticipatie te vergroten? - Welk beeldvormingfactoren zijn van invloed op de communicatie tussen ouders en leerkrachten bij ons op school? - Wat zegt de literatuur over beeldvormingfactoren die van invloed zijn op communicatie?
29-11-13	Feedback CF Nelleke Vliek	Na de feedback van Nelleke heb ik mijn interview vragen enigszins aangepast.
6-12-13	Feedback CF Sandra Woortman	Na de feedback van sandra heb ik mijn interview vragen enigszins aangepast.
8-12-13	Literatuurstudie Analyseren in kwalitatief onderzoek – Hennie Boeije	Dit boek heeft ervoor gezorgd dat ik een meer gerichte analyse kan uitvoeren. Ik gebruik hiervoor de onderzoeksslang
19-12-13	Afname interviews	Interviews afgenomen, nu verwerken, en volgende stap is open coderen.
3-1-14	Feedback Edwin Hoffman (auteur 'interculturele gespreksvoering. Theorie en praktijk van het TOPOI model'.)	Dag Dennis, ik vind dat je de interviews goed volgens topoi geanalyseerd hebt. Ik heb hier en daar nog wat aanvullingen. Zeker zijn sommige uitspraken aan meer TOPOI-gebieden tegelijk te koppelen, aangezien de TOPOI-gebieden in de communicatie altijd gelijktijdig spelen. Die Mevrouw H. lijkt me overigens zeer geschikt voor een werkgroep ouderparticipatie. Succes en groetjes Edwin
3-1-14	Coderen interviews	Lijst met codes is definitief en per code heb ik een beschrijving gemaakt (axiaal coderen) en deze beschrijving heb ik voorzien van gegevens. De volgende stap is het opnieuw verzamelen van gegevens.

Afgenomen interviews zijn opvraagbaar

Bijlage 3: Feedback CF's en aanpassingen onderzoeksverslag

In deze bijlage de feedback van mijn CF's en mijn studiebegeleider Willem de Vlaming. Ik laat de feedback soms door elkaar heen lopen om te laten zien dat er aanpassingen zijn gemaakt. Mijn eigen commentaar staat er in het rood bij.

Feedback Willem de Vlaming:

Wat opvalt in hoofdstuk 4 (datapresentatie en analyse) is dat je datapresentatie en analyse wel heel sterk vermengt met beschouwingen op het proces van je onderzoek en de keuzes die je gaandeweg hebt gemaakt. Ik zou dat 'bewaren' voor je evaluatie en reflectiehoofdstuk. Het leest wel heel vlot en is op zich ook relevant voor je PGO (op een andere plek), maar probeer het hier wat feitelijker te houden.

Probeer eerst eens neutraal per deelvraag neer te zetten wat je verschillende instrumenten hebben opgeleverd. Als dat helder staat, mag "Dennis los" met het duiden en interpreteren. Vergeet dan niet daarbij ook (expliciet) verbinding te houden met je theoretisch kader. Anders wordt het in de presentatie te veel "The world according to Dennis". Probeer bij je datapresentatie je enthousiasme wat te beteugelen.

Ik heb dit aangepast door per deelvraag de data in hoofdstuk 4 feitelijker te houden en hier niet direct mijn eigen mening aan te verbinden. Overigens blijft de vormgeving van de datapresentatie in hoofdstuk 4 enigszins subjectief; wellicht heeft dit ook met kwalitatief en kwantitatief onderzoek te maken. Zo schrijft mijn CF Nelleke Vliek:

Zoals ik heb gelezen moest in hoofdstuk vijf je onderzoeksvraag en je deelvragen beantwoord worden, jij hebt je deelvragen als teruggepakt in hoofdstuk vier. Ik benoem daar alleen de pure feiten die uit mijn verzamelde data zijn voortgekomen.

Verder schrijft Willem:

Je opent met de volgende alinea

"Zoals al eerder gezegd heb ik binnen mijn kwalitatieve onderzoek de onderzoeksslang van Boeije (2012) ingezet. Per fase zal ik in dit hoofdstuk enkele opvallende bevindingen noteren welke ik meegenomen heb in het gesprek met mijn focusgroep. Om te beginnen zal ik in dit hoofdstuk de codes vanuit mijn data analyse koppelen aan de structuur vanuit het TOPOI-model van Hoffman (2013)."

Misschien is dat meer iets voor je hoofdstuk onderzoeksmethodiek (heb ik nu niet naar gekeken). Zelf zou ik het in ieder geval prettig vinden als lezer als in ieder geval de verbinding (van Slang en TOPOI) met de onderzoeksvragen zou worden

geëxpliciteerd. Nu lijken de onderzoeksvragen even terzijde geschoven te worden, terwijl het belangrijk is de verkregen data verbonden te houden met de vragen. Je loopt met deze opening het risico je lezer (en jezelf) kwijt te raken wat betreft de focus op het beantwoorden van je onderzoeksvragen.

Ik heb dit aangepast door per deelvraag mijn bevindingen en data in hoofdstuk 4 te presenteren. Ik koppel dit aan de fases vanuit de onderzoeksslang en aan het TOPOI-gebied wat voor deze vraag van toepassing is. Ook mijn CF Sandra Woortman is dit opgevallen:

Feedback Sandra Woortman:

Ik vind dat je dit heel overzichtelijk en helder hebt beschreven. Eerst begreep ik het niet maar ik heb de onderzoeksslang bekeken en het toen nog een keer gelezen en nu is het helemaal duidelijk. Mooi dat je deze methode hebt toegepast bij jouw onderzoek want dat past helemaal!

Verder schrijft Willem de Vlaming:

Als je citaten opneemt geef dan aan (geanonimiseerd) bij wie die citaten horen "ouder 1, ouder 2, leerkracht 1, leerkracht 2 et cetera" dan is duidelijk of je citeert uit één of meerdere gesprekken / bronnen.

Je zegt dat je gecodeerd hebt. Is het mogelijk ook iets van tabellen met scores op code-items te laten zien? Hoe vaak is iets terug gekomen in de gesprekken.

Misschien is het ook een idee de citaten korter te houden en deels meer te werken met parafraseringen en slechts de kernuitspraken als citaat op te nemen. Dan springen die er ook meteen meer uit. Het geeft je meteen ook de gelegenheid te voorkomen dat er grote stukken spreektaal in je onderzoek staan.

Ik heb dit aangepast door zoals Willem voorstelt de deelnemers verder te anonimiseren en de citaten te koppelen aan ouder1, of leerkracht 1. Ik heb mijn codeboom aangepast, en ik heb de hoeveelheid data erbij vermeld. De citaten heb ik ingekort zodat ik ook meer ruimte had om meerdere korte citaten op te nemen. Daarnaast heb ik in hoofdstuk 5 nu meer ruimte gecreëerd om theorie toe te voegen.

Als je schrijft "Vanuit mijn dataverzameling komt naar voren dat er tot nu toe nog veel wordt gehandeld vanuit het eigen referentiekader van de leerkrachten en de ouders." Illustreer dat dan ook meteen met één of meerdere voorbeelden en koppel die conclusie met theorie. Nu noem je een conclusie en moet de lezer redelijk lange citaten op zoek gaan en een afweging maken of hij / zij dat ook zo vindt. Probeer er meer een geïntegreerd verhaal van te maken waarbij je zelf de verbindingen legt tussen theorie en praktijkresultaten. Nu is het nog te veel 'legoblokjes' naast elkaar.

In mijn hoofdstuk 5 heb ik nu de verschillende voorbeelden gekoppeld aan theorie. Dit is ook mijn CF's Sandra en Nelleke opgevallen:

Feedback Sandra Woortman op mijn deelvragen in hoofdstuk 5:

“Duidelijk en goeie koppeling tussen theorie en praktijk, mooi.”

Feedback Nelleke Vlieg op mijn deelvragen in hoofdstuk 5:

“Je beantwoordt de vragen mooi op basis van je data en je theorie.”

Bijlage 4: Uitwerking semi gestructureerd interview leerkracht

18-12-2013 – Interview met LK1

Leeftijd: 24

Functie: Leerkracht bovenbouw

Etnische achtergrond: Nederlands

Hoe lang werkzaam op de OBO: derde jaar

Taal - Begrijpen van boodschap	Taal In hoeverre speelt de beheersing van de Nederlandse taal een rol in de communicatie met de ouders? Ik vind dat het wel een grote rol speelt, ik denk dat het steeds minder wordt, maar het is nog altijd wel een factor die meeweegt. Want welke taalproblemen ondervind je dan in de communicatie? Dat je toch als je praat een soort vermoeden hebt dat ouders het niet altijd begrijpen. En dat is wel lastig want je gaat ook niet binnen gesprekken heel vaak vragen; snapt u het? Want dat komt ook zo lekker denigrerend over. Maar ook wel als je bepaalde vragen terugkrijgt dat je denkt; dat heb ik net verteld. Wat maakt nog meer dat je het vermoeden hebt dat de communicatie bij ouders niet altijd overkomt? Je merkt het natuurlijk ook wel aan de antwoorden en de dingen die ouders zeggen en toch ook wel dat er soms miscommunicatie is. Je hebt natuurlijk ook wel bepaalde vaktermen, nou ja vaktermen is misschien overdreven, maar soms heb je dat wel. Dat bepaald jargon je in de weg zit ofzo. Wat zou volgens jou helpen om de genoemde taalproblemen op te lossen? Ja, dat is een goede vraag..... (stille) Ja ik vind dat altijd wel lastig want het verschilt weer per gesprek; want de taalvaardigheid van ouders verschilt per gesprek. Maar hoe pak je dat nu aan dan? Even in het meest extreme voorbeeld een ouder die de taal niet spreekt, en alles wat daar tussen zit? Als een ouder de taal niet spreekt dan is het bijvoorbeeld wel heel fijn als je dingen met plaatjes kan verduidelijken zoals bijvoorbeeld een CITO diagram. Daar kan je bijvoorbeeld nog wel iets van uitleggen zonder dat je moeilijke woorden hoeft te gebruiken omdat het ook visueel ondersteund wordt, dus dat helpt wel. Verder is het gewoon een kwestie van je eigen taalgebruik aanpassen.
Taal - Oplossen taalprobleem	

Ordering – Eigen referentiekader Leerkracht Inzet school/ouders Ordering - Verwachtingen	Ordering Wat versta je onder de begrippen ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie? Laten we beginnen met ouderbetrokkenheid Betrokkenheid betekent denk ik dat je je ergens betrokken bij voelt. Dat je wilt weten wat er gebeurt, dat je interesse toont, of dat je interesse hebt. En hoe zie jij dit dan bij ouders? Ja dan heb je natuurlijk de betrokkenheid bij je eigen kind, die is wel heel groot. En als je het dan hebt over de betrokkenheid bij de school of bij je klas dan wil je gewoon graag weten wat je kind op school doet, wie waar staat als leerkracht bijvoorbeeld. Dat je dat soort dingetjes weet, dat het vooral veel op weten zit. En gewoon het reilen en zeilen in de school, wat er gebeurt. En dan denk ik in eerste instantie vooral veel gericht op het kind, op je eigen kind. En daarna misschien wel meer binnen de school, dus wat schoolbreder. En participatie betekent natuurlijk echt meedoen. Meehelpen, dus eigenlijk een stapje verder dan betrokkenheid natuurlijk. En wat vind jij als leerkracht van de ouderparticipatie bij ons op de Wezerdreef? Ja het verschilt heel erg per ouder denk ik. Als ik een algemene uitspraak moet doen dan vind ik hem redelijk aan de lage kant. Dan zitten er natuurlijk uitschieters allebei de kanten op natuurlijk. Hoezo denk je dat het enigszins aan de lage kant is? Ik denk dat je vergelijkt met wat je gewend bent, wat je zelf gezien hebt van je eigen schooltijd. Ik heb natuurlijk ook heel veel vriendinnen, en mijn ouders die in het onderwijs zitten en daarvan hoor je heel veel verhalen over andere scholen. En als je dan kijkt; dan hebben ze een ouderraad die de sint organiseert, een ouderraad die met kerst van alles en nog wat doet. Of verhalen van mensen waarvan hun kind op school zit dat ze bij school betrokken worden of dat ze dingen moeten doen voor school binnen commissies. Ja.... Dat zie je hier toch echt wel minder. En hoe komt het volgens jou dat de ouderparticipatie bij ons dan wat minder is? Ik denk dat er heel veel vanuit school komt. Ik denk dat ouders zelf weinig initiatief nemen. En dan vind ik nog dat het af en toe duwen en trekken is om ouders ergens te krijgen. Dat wij er heel veel moeite voor doen, en dan zijn ze er eigenlijk alleen. Op een ouderavond, of op andere dingen die we organiseren waarbij ouders aanwezig zijn, of ze informatie kunnen halen, als je kijkt bijvoorbeeld naar de ouder-kind
--	---

inhoudsniveau School Inzet school/ouders	bijeenkomsten; ik bedoel, wij zijn een partij aan het leuren van hier tot Tokio. En als ze er dan zijn, dan <i>zijn</i> ze er; het is ook een soort van aanwezig zijn. Er zit nog wel een heel groot stuk richting ook meedenken, meedoen, meehelpen. Daarom denk ik dat het nog wel aan de lage kant is. En is dit cultuurgebonden denk je? Dat denk ik niet nee. Is dit dan wellicht meer wijkgebonden? Ja, ik denk dat als je in sterrenwijk gaat kijken, met ouders met sociaal economisch lagere posities je misschien hetzelfde ziet. En aan de andere kant; hele hoog opgeleide ouders die 5 dagen in de week werken waar hun kinderen elke dag naar de BSO gaan zullen ook minder tijd hebben.
Personen - beeldvorming Inzet - ouders	En wat maakt volgens jou dat er in een achterstandswijk een lagere ouderparticipatie is? Dat verschilt wel weer per persoon natuurlijk maar wij hebben ouders die gewoon aan het overleven zijn en waarvan je niet heel veel meer kan vragen. Aan de andere kant hebben wij ook gewoon ouders die keihard werken. Die echt gewoon 1 of 2 of 3 baantjes hebben of waarvan vader een vaste baan heeft en moeder nog 1 of 2 klusjes of huisadressen of oppasadressen of weet ik wat allemaal erbij heeft. Dus het is een beetje dubbel.
Ordering – Eigen referentiekader ouders	Personen Wat voor beeld heb je van onze ouders met een Marokkaanse achtergrond als het gaat om participatie? Is het alleen dat ze aan het overleven zijn? Niet allemaal natuurlijk. Ik vraag me wel af, omdat je vraagt of dit cultuur gebonden is, maar dat zou je aan Achmed of Souhaila (collega's) moeten vragen; ik vraag me wel af wat ouders zelf gewend zijn. <i>Als je namelijk zelf niet gewend bent dat er een hoge betrokkenheid van je als ouder verwacht wordt dan is het moeilijk om aan deze verwachting te voldoen als je niet weet wat de verwachting is; weet jij veel? Kijk als het inderdaad zo is in Marokko, ja dat weet ik niet, dat je je kind gewoon brengt en that's it, ja dan doen ze toch gewoon wat ze moeten doen? Weten zij veel? Dat kan je ze ook niet kwalijk nemen, nee. Maar goed, daar heb ik geen inzicht in. Maar ik zie bijvoorbeeld wel, ik heb ook ouders die in mijn klas zitten en die zeggen; 'dat vond ik vroeger ook zo leuk, dat mijn moeder meening naar dit, of dat mijn moeder...' Maar ja, dat is wel weer een groot verschil, die reageren dan ook anders als jij vraagt; 'Joh kan jij effe mee met iets?'.</i> En deze ouders die het dan hebben over hun eigen ervaringen vroeger, zijn dat dan ouders die hier geboren zijn?

Taal – oplossen taalprobleem	Ja over het algemeen ouders die hier geboren zijn. Als je denkt aan de gesprekken die je hebt met ouders of formeel of informeel niveau. Wat voor beeld heb je dan van de ouders bij ons op school? Wat valt je op bijvoorbeeld in gesprekken? Ik bedenkt me trouwens... Op je allereerste vraag met de taalproblemen. Dat het ook best wel regelmatig gebeurt dat we een tolk vragen bij gesprekken of dat ouders zelf mensen meenemen, oudere broers of zussen die dan meekomen als tolk, of dat soort dingen. Dat is natuurlijk ook wel een goede indicatie dat er een taalprobleem is.
Organisatie – kennis organisatie macro niveau	Maar om even terug te komen op je vraag. Als ik aan deze ouders denk, wat je je altijd realiseert in een gesprek is dat iedere ouder het beste wil voor zijn kind. Maar wat mij bijvoorbeeld heel erg opvalt en waar ik vaak tegenaan loop, ik doe natuurlijk bovenbouw, is alle ouders het beste willen voor hun kind maar eigenlijk hebben ze heel weinig inzicht in hoe het onderwijssysteem in Nederland in elkaar zit. En daar loop ik dus heel erg tegenaan want ze denken allemaal dat hun kind wel naar de havo kan. Terwijl, dan moet ik dus gaan uitleggen hoe het onderwijssysteem in Nederland werkt en dat het eigenlijk helemaal niet zo is dat ieder kind naar de havo kan of gaat. Dat het onderwijssysteem hier ook helemaal niet op ingericht is. Meer dan de helft van de kinderen gaat naar het VMBO, maar dat begrijpen ouders ook... , ja of ze dat nu begrijpen, begrijpen is misschien niet het goede woord. Ik denk gewoon dat ze het oprecht niet weten. En daar loop je dan wel tegenaan en dus inderdaad bepaalde dingen waar je soms vanuit gaat. En ja, dat is lastig en dat moet je ze echt uitleggen hoe het werkt, en dan kom je ook wel weer verder...
Taal - Betekenis taal	En wat ook lastig is, is dat ouders altijd vragen; gaat het goed? En bij goed denk ik; wat is goed? Dat is heel lastig en als je dan weer nader wilt uitleggen zul je meer specifiek moeten zijn en hoe specifieker en gedetailleerder je wordt hoe meer taal dan weer een rol gaat spelen. Want het is heel makkelijk om te zeggen; ja het gaat goed. Maar wat wij bedoelen met het gaat goed is heel vaak; het gaat ok. Maar het zelfde: wat betekent eigenlijk een voldoende? Wat betekent voldoende? En dan dus inderdaad in relatie zien: met als dat het voldoende gaat dan betekent dat, dat mijn kind, dus op bijvoorbeeld het niveau van groep 6 op een voldoende, op een gemiddeld niveau mee kan komen. Dat betekent niet dat hij de slechtste is, ook niet de beste van de klas, maar er gewoon ergens tussenin zit. Als ik tegen jou zeg; 'jouw kind presteert voldoende', dan weet jij wat voldoende betekent. Of als ik zeg; 'het gaat prima', dan kan jij dat makkelijker in relatie leggen tot ofzo, en dat mis ik soms toch wel. Want ze zeggen nu: gaat het goed? Gaat het goed? Ja..... Wat is goed? En omdat wij vanuit vreedzaam, heel positief, vind ik dat soms ook wel lastig. Want wij zijn vanuit het
Inzet – relatie	

bedoelingen en effecten	vreedzame heel positief, we beginnen eigenlijk altijd bij de dingen die allemaal goed gaan, en heel vaak denken ouders: het gaat goed! Ja..... dit gaat goed, en hier moet nog aan gewerkt worden. Dat betekent dus; dat je kind ongeveer hier of hier zit. Het grotere plaatje, dat is gewoon lastig voor ouders om te vatten denk ik wel eens.
Taal - Begrijpen van boodschap	Dus jij twijfelt soms of de boodschap wel over komt? Ja, omdat ik niet altijd weet of ze mijn opmerkingen wel kunnen plaatsen in een groter geheel. Want dan ben je bezig... en het gebeurt elk jaar weer. Niet bij één ouder, maar bij meerdere ouders. Dan zit je in zo'n gesprek en dan; 'ja, in groep 6, dan gaat het echt meetellen', nou ja ik heb meestal groep 7 gehad, dus eind groep 7. Eind groep 7 worden de ouders allemaal zenuwachtig, want ja; waar gaat hun kind straks heen? En dan zeggen ze: 'het gaat toch al jaren goed? Dus dan kan hij toch naar de havo?'. 'Nee', dan denk ik: je hebt het dus heel lang niet begrepen. En pas als het heel concreet wordt, namelijk; waar gaat je kind heen na groep 8? Dan kom je er achter. Dat het daar dus eigenlijk al die jaren misgegaan is in de communicatie.
Organisatie – kennis organisatie macro niveau	En merk jij in deze communicatie verschil tussen Nederlandse ouders, of ouders die hier geboren zijn? Ja soms wel. Als ik dan zeg TL, zeggen ouders: 'oh was dat niet vroeger de mavo?'. Die zijn al veel meer van; 'oh ja TL is wel ok, want dat was vroeger mavo'. Deze ouders kunnen al veel meer het grotere geheel zien omdat ze weten, omdat ze meer weten hoe het werkt. En daar loopt je dus echt wel tegenaan. En wat gewoon lastig blijft; wij zeggen ook gewoon dat het goed gaat en dan praten we vanuit de context van dit kind. En zij kijken naar hun kind in verhouding met een ander.....
Organisatie – kennis organisatie meso niveau	Kan je dit nog verder uitleggen? Ja dat ga ik proberen uit te leggen. Bijvoorbeeld met rekenen. We hebben ook kinderen die in groep 6 zitten maar op groep 5 niveau rekenen. Dan zou het kunnen zijn dat wij in een gesprek zeggen; 'hij gaat best wel mooi vooruit'. En daarmee bedoelen we dat het kind best wel mooi groeit binnen zijn eigen niveau. En dat probeer je ook wel uit te leggen maar voor ouders is dit best lastig om dan te begrijpen dat het goed gaat binnen zijn eigen niveau. Want ouders spiegelen, zeg maar, aan andere kinderen; en goed is dus, zeg maar, echt wel weer dat havo idee. Ze moeten allemaal naar de havo en als het geen havo is dan is het niet goed. Terwijl het heel lastig is om uit te leggen dat ieder kind op zijn eigen niveau moet presteren. Sommige kinderen die naar kader kunnen, als die daar keihard voor gewerkt hebben, dan zijn wij helemaal trots omdat we denken; 'wow die heeft er echt keihard voor gewerkt'. Terwijl ouders alleen maar zien: kader is niet goed; terwijl het kind er keihard voor heeft gewerkt. Dus wij kijken echt meer naar het kind, dus het kind als individu en zij kijken meer naar het kind in
Ordering - Verwachtingen inhoudsniveau School/ouders	

	relatie tot... Dat vind ik lastig, en daar loop je dan wel tegenaan. Wij zijn heel erg van; wat kan het kind en hoe kan ik het kind een stapje verder krijgen? Heeft hij iets geleerd? Yes! En ja, daar zijn wij heel erg blij mee. En zij zijn heel erg blij als het kind naar de havo kan.
Organisatie - tijd	Dus dit is een verschil in verwachting? Ja ook, maar ook naar hoe je kijkt. En dat zorgt wel voor miscommunicatie, of ten minste. Ik ben me er wel redelijk van bewust, dus ik probeer dit in gesprekken vaak te herhalen. Maar ook omdat je weet dat je straks die gesprekken krijgt eind groep 7 dat je denkt; oh mijn god hoe kan het dat we zolang langs elkaar heen hebben gepraat? Dus daar probeer ik dan wel heel..... Maar dat is wel moeilijk. Als je 10 minuten hebt dan is 10 minuten echt te weinig om ook dit heel goed duidelijk te krijgen. En dat is ook een probleem, dan dus. Dan is tijd ook ineens een probleem.
Personen – verwachtingen betrekkingniveau van school naar ouders	Welke verwachtingen heb je van ouders? Welke rol dienen ze volgens jou te spelen? Allereerst verwacht ik eigenlijk dat iedere ouder betrokken is. Allereerst bij zijn eigen kind. Dat de ouders weet hoe het mijn zijn kind gaat en dus ook met zijn kind op school, en daar ook wel interesse in heeft. Ik vind het zelf heel belangrijk dat als je kan je ergens ook bij aanwezig bent, al is het maar voor je kind. Want je ziet het gewoon aan die kinderen, als hun vader of moeder meegaat naar iets. Al is het maar een uitstapje of de ouder komt bij de voorstelling van de VSD of weet ik veel wat. Dat is gewoon goed voor dat kind. Die glunderen helemaal; 'oh mijn moeder is er'. Dat verwacht ik eigenlijk wel van ouders, dat je dat doet, dat je er voor je kind bent, en dat je betrokken bent bij je kind. Ja en verder.... Kijk als het mogelijk is, en dat is ook nog zoiets. Kijk als je inderdaad de hele dag door werkt dan begrijp ik dat je niet overdag met een uitstapje meekan; dat begrijp ik heel goed. Maar ik denk wel dat er ook wel ouders zijn die die mogelijkheid wel hebben maar het niet doen. En dat is een keuze..... en dat vind ik wel jammer.
Organisatie – tijd Personen – verwachtingen betrekkingniveau van school naar ouders	
Ordering - Verwachtingen inhoudsniveau School	En spreek je deze verwachtingen ook uit naar ouders? Aan het begin bij de eerste ouderavond dat je dan naar je klas gaat dan probeer ik wel uit te leggen dat ik zover mogelijk van te voren, als er dan uitstapjes zijn, brieven meegeef zodat ik ouders echt de mogelijkheid kan geven om mee te gaan. Omdat er voor ieder kind superleuk is als jouw ouder een keer meegaat. Dus ja; dat bespreek ik wel. En weten ouders wat wij als school van ze verwachten denk je? Ja dat is wel heel breed natuurlijk he; wat wij van ouders verwachten..... Ik denk tot op zekere hoogte. Ik denk niet dat alle ouders zich bewust zijn van wat wij allemaal willen.

Ordering - Verwachtingen inhoudsniveau School/ouders Personen – verwachtingen betrekkingniveau van school naar ouders	En waar ligt dat aan denk je? Dat niet alle ouders daar zich bewust van zijn? Ik denk dat het vooral bij hoe ouder kinderen worden, ze worden steeds zelfstandiger..... Ik begrijp dus dat je als ouder zegt; 'jij mag alleen naar school'. Dus wij zien die ouders ook minder in de bovenbouw. Maar dan denk ik ook dat ze dan heel makkelijk denken; 'oh ik weet het nu wel, ik ken het nu wel'. Maar dat er dan dus nog steeds momenten zijn waarop je aanwezigheid wel heel erg op prijs wordt gesteld. Ik denk dat hoe hoger je komt, hoe minder ouders zich dat realiseren. Dat het ook voor je grotere kinderen belangrijk is dat je er gewoon bent op dat soort momenten. Ik vraag me af of ouders zich dat altijd realiseren. Ik denk wel dat ouders dan makkelijker worden en denken; 'ach goed, ze gaan een beetje zingen in die klas, joh boeie of ik er ben'. Terwijl als je hier bij de kleuters iets organiseert, dan zijn ze er allemaal. Hoe hoger ze komen, hoe minder dit wordt. En ik vraag me af of ouders zich dat realiseren. Hoe belangrijk het ook is voor die kinderen. Dus in dat opzicht weet ik niet of onze verwachtingen duidelijk zijn. Want ik verwacht eigenlijk ook dat ze er zijn.
Ordering - Verwachtingen inhoudsniveau School/ouders	Maar dan heb je het nu dus specifiek over de bovenbouw als kinderen ouder worden. Ja, daarin twijfel ik weleens of dat dus overeenkomt met wat wij verwachten en met wat zij denken dat er verwacht wordt. Want aan de ene kant willen we zelfstandigheid natuurlijk, maar aan de andere kant moet je er op gezette momenten gewoon zijn. Organisatie We hebben verschillende ouderactiviteiten. Welke activiteiten worden volgens jou het best of het slechtst bezocht? De ouderavonden worden steeds beter bezocht. Dat is positief en daar zit een stijgende lijn in.
Inzet - school Organisatie – tijd	Hoe komt dat dan volgens jou? Ja goede vraag.... Ik denk aan de ene kant wel dat er steeds actiever weer ouders aangesproken worden en ouders gevraagd worden. Ik denk dat dat heel veel scheelt. Dus weer het bewustzijn; het is belangrijk dat je er bent. Het ook letterlijk zeggen; het is belangrijk dat je er bent. Ja... aan de ene kant dus de verwachting duidelijk maken; het is echt de bedoeling dat je komt, en ook voor je kind, het is belangrijk dat je er gewoon bent. En die (de ouderavonden) worden dus redelijk goed bezocht. Ik denk ook dat het komt voor een deel omdat deze 's avonds zijn, dus dat ouders meer de mogelijkheid hebben om te komen of dat in ieder geval één van de ouders de mogelijkheid heeft om te komen. Ik denk dat dat ook scheelt. En ik zie dat de dingen die tussendoor, overdag in je klas gebeuren, die worden echt wel slecht bezocht. Er zijn echt maar een paar ouders die dan wel komen.

Inzet - ouders	En wat is volgens jou de reden daarvan? Voor een deel omdat ouders dan niet kunnen omdat ze werken, dat is één. Twee; bij mij is het ook echt nog wel een probleem dat er veel ouders zijn met jonge kinderen. Want bij de ene activiteit kan je ze meenemen maar niet bij elke activiteit kan je die jonge kinderen erbij hebben. Dus ik heb ook nog wel eens een uitje dat ik zeg; 'je kan alleen maar mee als je zonder je jonge kinderen komt, zonder de kleintjes'. Soms zijn er ook wel activiteiten dat ik zeg; 'neem ze maar mee', maar soms kan dat niet. Ik kan niet als ik met 17 kinderen ergens in de bus naartoe moet een ouder hebben die met zijn kleine kind bezig is in plaats van met het begeleiden van een groep; dat gaat niet. En dan wordt het weer lastiger want dan wordt er meer van ze gevraagd. Ja, dat is ook nog zoiets. Hoe meer er van ze gevraagd wordt, denk ik, hoe lastiger het is.
Personen – beeldvorming	Wat bedoel je hiermee? Nou ja, begeleiden vraagt iets anders van ze dan aanwezig zijn en kijken. Aanwezig zijn en kijken is erg laagdrempelig en hoe meer je dus vraagt; hoe lastiger het wordt. Want dat is hetzelfde dus als je vraagt; dat heen en weer lopen naar de gym. Dat vraagt wel meer dan alleen er zijn. Want zelfs dan, tijdens zo'n VSD, wat een uur duurt, stappen er mensen op en gaan weg tijdens zo'n voorstelling. Ja..... ik vind dat zo erg, ik vind het verschrikkelijk. Er zijn dan 3 ouders die komen kijken waarvan er 2 opstaan en halverwege wegllopen.
Personen – beeldvorming	Maar is dat dan voor jouw gevoel desinteresse? Dat ze zomaar opstaan en wegllopen? Ja, dat is wel een eerste reactie, een eerste emotie die bij mij opkomt. Kan je het niet opbrengen om hier een uurtje te komen kijken? Ik weet niet.... Maar het is ook gewoon omdat ik dan die teleurgestelde koppies zie weet je wel? Aan de ene kant waren ze heel erg blij omdat hun ouders er waren en waren ze helemaal blij en trots want; 'mijn ouders die zijn er, en ik kan nu laten zien wat ik allemaal kan enzo'. En dan staan ze gewoon halverwege op en gaan ze weg. Dan vinden ze het dus schijnbaar niet interessant genoeg, of niet leuk genoeg, ik weet het niet. Dat is zo... ja ik weet het niet, ik vind dat echt irritant. Even over die ouderactiviteiten. Zie jij nog verschil tussen allochtone of autochtone ouders? Ik heb geen autochtone ouders.
Organisatie – tijd	En zie jij nog verschil tussen vaders of moeders? Ik zie vooral moeders. En als het 's avonds is dan zie ik ook wel vaders. Meneer A. de vader van Y. die zijn er ook nog wel eens als het kan, dus 's avonds bijvoorbeeld. En verder zie ik niet zoveel vaders. Bij rapport

Ordering - Verwachtingen inhoudsniveau ouders	gesprekken nog wel eens; bij rapport gesprekken zie ik nog wel eens vaders. En dan is het ook dat hoe later, of hoe meer het tijdstip uitkomt, hoe meer vaders je ook ziet. Wat zouden wij als school kunnen doen om die minder succesvolle activiteiten, zoals die activiteiten onder schooltijd, beter te doen laten slagen? Ja dat is lastig. Want aan de ene kant heb je de factor; werkt iemand wel of niet? Daar kan je heel weinig aan veranderen. En als iemand niet werkt? Ja voor een deel zit het dus in de oppas voor de kleintjes misschien, ofzo. Maar goed; met bepaalde activiteiten mogen ze ook wel meekomen en komen ouders ook niet dus dat is een beetje dubbel. Ik denk echt wel dat het misschien handig is om bij ouders na te gaan. Wat zou je nu graag willen zien? Want bijvoorbeeld dat muziek; de kinderen vinden dat wel heel leuk, maar ik vraag me af hoe ouders daar in staan. Ik bedoel; de moeder van R. die de hele les blijft die vindt het enig, maar die vindt het ook enig dat haar kind op school lekker muzikles krijgt, die vindt dat leuk. Maar er zitten ook ouders te kijken en die denken; 'wat doen jullie? Doen jullie dit een uur lang?, is dit waar je voor naar school gaat?'. En die zitten daar dus en denken; 'ja, wat heb je nu geleerd?, wat heb je hier aan?'. Weet je, dit ligt niet zo in hun interesse ofzo, misschien. Ja, misschien zou je echt gewoon aan ouders moeten vragen; wat wil je weten? Wat wil je zien? Want dan zullen ze misschien eerder komen. Als we het dan hebben over deze activiteiten. Hoe communiceer je dat dan naar ouders? Ja dit is bijvoorbeeld nu met een brief mee gegaan. Ja, ik communiceer heel veel met brieven. Want ik zie weinig ouders, want ze gaan bijna allemaal alleen naar school. Ik denk dat er 3 gebracht worden. En wat is jouw ervaring met deze communicatie? Nou ja goed, soms worden brieven niet gelezen. Ik heb ook heel vaak dat als er een antwoordstrook ingevuld moet worden dan vullen de kinderen dat zelf in. En dan geven ze hem weer terug aan mij; 'mijn moeder kan toch niet'. Dus die brief bereikt de ouders soms niet eens. Soms bereikt de brief de ouders maar snappen ze dit niet. Of... daar heb ik er ook een aantal van in de klas zitten; dan moet de brief ze eerst bereiken, dan moeten ze het snappen, en vervolgens ze nog kunnen. Inzet Voel jij je als leerkracht door de ouders erkent en gezien in jouw inzet voor de kinderen? Jawel
---	--

Inzet leerkracht	En waar zie je dat dan aan? Ja, tijdens rapport gesprekken. Dan krijg je dat wel terug. Niet bij alle ouders hoor; maar er zijn ook wel ouders die zeggen; 'wat gaat het lekker, en ik ben blij dat je dit voor mijn kind doet'.
Inzet - ouders	Kan je daarin nog onderscheid maken tussen de ene of de andere ouder? Ja.... Dat denk ik wel. Kijk er zijn ouders die heel erg bovenop de ontwikkeling van hun kind zitten; vooral cognitief gezien dan. Die komen ook heel vaak vragen; 'hoe zit dit?' en 'hoe doe je dat?'. Je hebt natuurlijk overal je antwoord op en die hebben dan ook echt vertrouwen van; 'dat komt wel goed'. Ja, en je hebt ouders die daarin ook niks vragen of zeggen weet je wel. En daar krijg je dan dus ook niks van terug; want die hebben geen idee. Als je er tijdens het rapport gesprek achter komt dat je kind in groep 6 zit.....
	Maar is dat dan een stukje taal? is dat desinteresse? Wat is jouw gevoel hierbij? Ja je hoopt dat het aan de taal ligt; omdat dat dan in ieder geval niet de desinteresse in je kind is. Ja..... ik denk dan ook dat je wat vaker met je kind moet praten.
Inzet - ouders	En wat zie jij van de inzet van de ouders voor hun kinderen? Wat zie jij hier concreet van terug? Los van gewoon het verzorgen en het opvoeden van je kind zeg maar..... Er zijn een aantal ouders echt betrokken bij de ontwikkeling van hun kind, dus ook de cognitieve ontwikkeling. Die dus echt even komen vragen van; 'hoe gaat dit?' en 'wat kan ik nog voor mijn kind doen?'. Ja, er zijn ouders die dus zelf initiatief nemen en die hun kinderen dus stimuleren door bijvoorbeeld huiswerk te leren. Er zitten in deze klas best wel veel ouders die erg op letten of hun kind zijn huiswerk wel maakt en die dit terugvragen en overhoren; dat kan ik wel goed en duidelijk zien zeg maar.
Personen – verwachtingen betrekingsniveau van school naar ouders	Heb je ook nog voorbeelden van inzet buiten hun kind gericht? Een stukje inzet richting school? Nou ja; dit jaar hebben we natuurlijk wel wat ouders in de ouderraad. Maar daar merk ik zelf niks van zeg maar. Ik merk niet van; oh sint komt eraan, oh kerst komt eraan, dat er een ouder je klas binnenkomt en die zegt; 'kan ik je ergens mee helpen?' of dat soort dingen. Er zal geen ouder zijn die zegt; 'oh donderdagavond kerstdiner, zal ik je helpen met opruimen? '.

--	--

Bijlage 5: Mailcontact met Edwin Hoffman

Beste meneer Hoffman,

Ik zal mezelf eerst even voorstellen. Ik ben Dennis de Vries, 29 jaar en ben sinds dit jaar werkzaam als locatieleider op de OBS Overvecht, in Utrecht. Tevens studeer ik aan de hogeschool Fontys en zit ik in het tweede jaar van de master SEN.

Op mijn basisschool hebben we bijna enkel leerlingen met een Marokkaanse achtergrond. Leerkrachten, maar ook buitenstaanders benoemen regelmatig de lage ouderparticipatie die wij op onze school hebben. Zelf heb ik hier andere ervaringen mee (vanuit mijn praktijkervaring als leerkracht) en trek ik dit ook in twijfel. Op mijn school is er een minimale interactie en communicatie tussen ouders en leerkrachten. Ik wil dan ook onderzoeken hoe het gesteld is met de communicatie tussen de ouders en leerkrachten bij ons op school.

Ik heb ondertussen al heel wat literatuur tot me genomen m.b.t. interculturele communicatie (eppink, shadid, pinto, hofstede, en natuurlijk heb ik uw boek gelezen). Ik maak in mijn onderzoek een bewuste keuze om niet de nadruk op de culturele verschillen te leggen omdat je dan een karikatuur van een persoon of cultuur neerzet. Ik ben van mening dat het TOPOI model heel goed gebruikt kan worden als analyse van een situatie. Ik ben van plan om interviews af te nemen bij leerkrachten en bij ouders en ik wil bij het opstellen van de interview vragen gebruik maken van de TOPOI gebieden.

Waar ik nu tegenaanloop is dat deze vragen nu niet specifiek gericht zijn op een casus waarbij twee personen moeite hebben in hun gezamenlijke communicatie. Ik heb namelijk meerdere respondenten in mijn onderzoek en wellicht ervaren zij verschillende knelpunten in de communicatie. Vanuit mijn vragen wil ik kijken of ik op een inductieve manier theorie aan de data kan koppelen en of er een gemeenschappelijk knelpunt is.

Mijn vraag aan u is of u van mening bent of ik het TOPOI model kan inzetten om geschikte vraagstellingen voor mijn interviews te bedenken. Ik heb de eerste 3 hoofdstukken van mijn onderzoek als bijlage bijgevoegd mocht u interesse hebben. Ik hoop dat u mij verder op weg kan helpen.

*Met vriendelijke groet,
Dennis de Vries*

Beste Dennis, dank voor je mail en je interessante vraag waar ik graag op inga.

Ik heb het de komende tijd wel erg druk en volgende week ben ik elke dag onderweg voor workshops, vandaar even snel een eerste, korte reactie:

Ik heb de eerste 3 hoofdstukken van je onderzoek gelezen en ik denk dat TOPOI goed te gebruiken is als leidraad voor de vraagstellingen van je onderzoek. Kleine opmerking alvast is op pagina 4 schrijf je Perspectieven voor de P van TOPOI, maar dat moet Personen zijn zoals je het verderop wel correct noemt. Wat je vragenitems betreft, geordend naar TOPOI, denk ik al snel aan items als:

TOPOI:

Taal:

Voor leerkrachten

- In hoeverre speelt de beheersing van de Nederlandse taal een rol in de communicatie met de ouders?
- Welke taalproblemen ondervindt u in de communicatie met ouders?
- Wat zou helpen om de genoemde taalproblemen op te lossen?

Voor ouders

- Welke taalproblemen ondervindt u in de communicatie van de school met u (hier de verschillende communicatie vormen noemen bv briefjes, uitnodigingen, schoolkrant, website ...)?
- Wat zou u helpen om de genoemde taalproblemen op te lossen?

Ordening:

Voor leerkrachten

- Wat versta jij onder ouderbetrokkenheid, ouderparticipatie?

Voor ouders

- Wat betekent voor u ouderbetrokkenheid bij de school?
- Kent u ouderbetrokkenheid vanuit uw eigen schoolervaring (in uw herkomstland)? Vertelt u daar wat meer over.
- Wat vindt u als ouder van ouderbetrokkenheid bij de school? Nodig, niet nodig, belangrijk, onbelangrijk, hoezo, inhoud van ouderbetrokkenheid,...?
- Hoe wordt in uw omgeving (verdere familie, de gemeenschap, buurt) gedacht over ouderbetrokkenheid bij de school?

Personen

Voor leerkrachten

- Wat voor beeld heeft u van de (Marokkaanse/buitenlandse) ouders als het gaat om ouderbetrokkenheid?
- Als je denkt aan de gesprekken die je hebt met ouders (formeel/informeel).wat voor beeld heb je dan van deze ouders? Wat valt je op; wat ervaar je anders dan bij Nederlandse ouders?
- Welke verwachtingen heb je van de ouders? Wat voor rol dienen de ouders volgens jou te spelen?
- Heb je deze verwachtingen uitgesproken naar ouders? Weten ouders wat jij, wij als school van hen verwachten?

Voor ouders

- Spreekt u wel eens leerkrachten (bij het wegbrengen, ophalen van uw kind; ouderavond; oudergesprek,...)? Wat vindt u van de docenten? Hoe zijn ze? Hoe gaan ze met u om?
- Welke verwachtingen heeft u als ouder van de leerkrachten?

Organisatie

Voor leerkrachten

- Er zijn nu een aantal ouderactiviteiten. Welke van deze worden door Marokkaanse ouders het best/ het slechtst bezocht? Redenen hiervan? Is er hierbij sprake van een verschil tussen allochtone en autochtone ouders? Tussen vaders en moeders?
- Wat zouden we als school kunnen doen om de niet-succesvolle ouderactiviteiten beter te doen slagen?
- Wat zouden we als school kunnen doen/organiseren om met name de Marokkaanse ouders meer bij de school te betrekken?

Voor ouders

- De school organiseert verschillende ouderactiviteiten. Weet u welke?
- Welke van deze ouderactiviteiten bezoekt u (of uw vrouw/man/familielid)? Aan welke neemt u (of uw vrouw/man/familielid) deel?
- Wat is de reden dat u ouderactiviteiten (benoemen welke) wel/niet bezoekt?
- Wat kan de school doen/organiseren om u (meer) bij deze ouderactiviteiten/bij de school te betrekken?
- Heeft u ideeën voor ouderactiviteiten/ activiteiten die de betrokkenheid van vooral Marokkaanse ouders bij de school kan vergroten?

Inzet

Voor leerkrachten

- Voel je je door de ouders erkend, gezien in jouw inzet voor de kinderen? Is er onderscheid in deze erkenning tussen Nederlandse en Marokkaanse ouders? Zo ja, in welk opzicht?
- Wanneer voel je je door ouders erkend? Wat doen ouders dan? Wat laten ze jou zien?
- Wat zie jij van de inzet van Marokkaanse ouders voor hun kind(eren), voor de school? Welke inzet hebben, naar jouw idee, Marokkaanse ouders voor hun kind(eren), voor de school?

Voor ouders

- Op welke wijze zet u zich in voor uw kind, voor de school? Wat doet u dan?
- Vind u dat de school voldoende ziet, welke inzet u heeft voor uw kind, voor de school? Hoe laat de school blijken/zien dat ze uw inzet ziet.
- Voelt u zich erkend, gezien door de school, de leerkracht(en) in uw inzet?
- Wat kan de school doen, zodat u zich meer gezien, erkend voelt in uw inzet?
- Zou u willen deelnemen aan een werkgroepje om ideeën uit te werken om Marokkaanse ouders meer bij de school te betrekken?

Het lijkt me van belang het profiel van iedere geïnterviewde ouder op te nemen: man/vrouw; etnische achtergrond; leeftijd; opleiding; werk; migratie-achtergrond hoe lang in Nederland?

Belangrijk lijkt me verder geen vragenlijst af te werken, maar een open gesprek te beginnen met de te interviewen ouders en leerkrachten en de TOPOI-items achter de hand te houden om deze zo nodig in het gesprek in te brengen. Daarbij van groot belang in te voegen in de taal van de ouders.

De TOPOI-gebieden kom je in de communicatie gelijktijdig tegen en het kan zijn dat een vraag/antwoord op meerdere gebieden tegelijk kan liggen. De TOPOI-gebieden zijn alleen onderscheiden om zoveel mogelijk aspecten van de communicatie zichtbaar te maken en daarmee evenvele openingen te vinden om de communicatie te verbeteren.

Dit is een eerste reactie, hopelijk ben je hiermee al wat geholpen en hoor ik graag verder van je,

Vriendelijke groet, Edwin Hoffman

Beste Edwin,

Dank voor uw snelle reactie. Dank ook voor uw feedback; ik kan hierdoor echt een stap maken binnen mijn onderzoek! Ik heb het komende studiejaar om dit onderzoek af te ronden, dus voor nu is deze feedback meer dan voldoende. Ik zal u op de hoogte houden van de vorderingen, en het is erg fijn dat ik met mijn vragen bij u terecht kan!

*Groet,
Dennis*

Dag Dennis, fijn dat je wat kunt met mijn suggesties; verder is er natuurlijk ook veel literatuur (o.a. van Forum) hoe de school Marokkaanse ouders meer kan betrekken bij de school. Ik hoor graag van je verdere vorderingen en veel succes met je onderzoek, vriendelijke groet, Edwin

Beste Edwin,

Ik ben ondertussen al een stapje verder binnen mijn onderzoek. Ik heb een interview met een leerkracht en met een ouder uitgevoerd. De antwoorden koppel ik aan de TOPOI gebieden en hiermee hoop ik zo (na een aantal keer heen en weer te werken tussen interviews afnemen en coderen/analyse) ook mijn onderzoeksvragen beantwoorden.

De onderzoeksvraag en deelvragen.

Waaraan moet de communicatie van school (leerkrachten) met ouders op deze school voldoen wil het een bijdrage leveren aan het vergroten van de ouderparticipatie?

- *Welke verwachtingen hebben ouders van communicatie als het tot doel heeft het vergroten van de ouderparticipatie?*
- *Welke eisen stellen ouders en leerkrachten aan communicatie om vanuit hun perspectief hun ideaal van ouderparticipatie te vergroten?*
- *Welk beeldvormingfactoren zijn van invloed op de communicatie tussen ouders en leerkrachten bij ons op school?*

- Wat zegt de literatuur over beeldvormingfactoren die van invloed zijn op communicatie?

Op dit moment heb ik codes gekoppeld aan het interview met de leerkracht. Deze codes staan dus weer deels in relatie tot het TOPOI model.

Ik vind het leuk om te merken dat de antwoorden op de vragen (die al waren gesteld vanuit de TOPOI gebieden) weer een relatie hebben tot een ander gebied. Ik merk ook dat ik sommige antwoorden wel aan vrijwel alle TOPOI gebieden kan koppelen, dus ik heb toch wel soms een keuze moeten maken.

Nu is dit voor mij wel de eerste keer dat ik een onderzoek uitvoer, en dus ook de eerste keer dat ik dit op een kwalitatieve manier doe waarbij ik codes aan het interview hang. Daar mijn critical friends vooral op een kwantitatieve manier onderzoek doen lukt het mij niet om gerichte feedback te krijgen.

Ik zou het fijn vinden als u enige feedback op mijn interview met de TOPOI-codering zou kunnen geven. Ben ik op de goede weg? Zie ik wat over het hoofd? Ik snap ook dat u het ongetwijfeld erg druk heeft en dat ik veel van u vraag (maar niet waagt, wie niet wint...)

*Met vriendelijke groet,
Dennis*

Dag Dennis,
ik kijk graag naar je materiaal maar dat zal volgende week worden.
Tot dan fijne feestdagen, groetjes Edwin

*Dat zou heel fijn zijn! Ook u fijne feestdagen.
Groet, Dennis*

Dag Dennis, ik ben jouw uitwerking van het interview aan het bekijken, maar ik begrijp niet hoe je de codering heb opgebouwd: op grond waarvan, de betekenis van de puntenverdeling... Zou je me de onderzoeksopzet en -onderbouwing willen mailen zodat ik het beter kan begrijpen?
Groetjes Edwin

Dag Edwin, Hierbij mijn onderzoeksvoorstel. In het kort gezegd probeer ik codes aan de fragmenten te koppelen. Dmv deze codes hoop ik mijn onderzoeksvragen te beantwoorden en hoop ik per code dus meerdere fragmenten te verzamelen. Ik heb deze codes nu ook gekoppeld aan de TOPOI analyse omdat dit mij een bepaalde structuur geeft. De cijfers die ik aan de codes heb gekoppeld dat zijn het aantal fragmenten dat ik al verzameld heb. Ik heb ondertussen ook al het een en ander in mijn uitwerking van de interviews aangepast; dus deze zal ik ook meezenden.

*Groet,
Dennis*

Dag Dennis,

ik vind dat je de interviews goed volgens topoi geanalyseerd hebt. Ik heb hier en daar nog wat aanvullingen. Zeker zijn sommige uitspraken aan meer TOPOI-gebieden tegelijk te koppelen, aangezien de TOPOI-gebieden in de communicatie altijd gelijktijdig spelen.

Die Mevrouw H. lijkt me overigens zeer geschikt voor een werkgroep ouderparticipatie.

Succes en groetjes Edwin

Dag Edwin,

Dank voor je feedback; ik ben hierdoor weer een stapje verder met mijn onderzoek!

Gr dennis